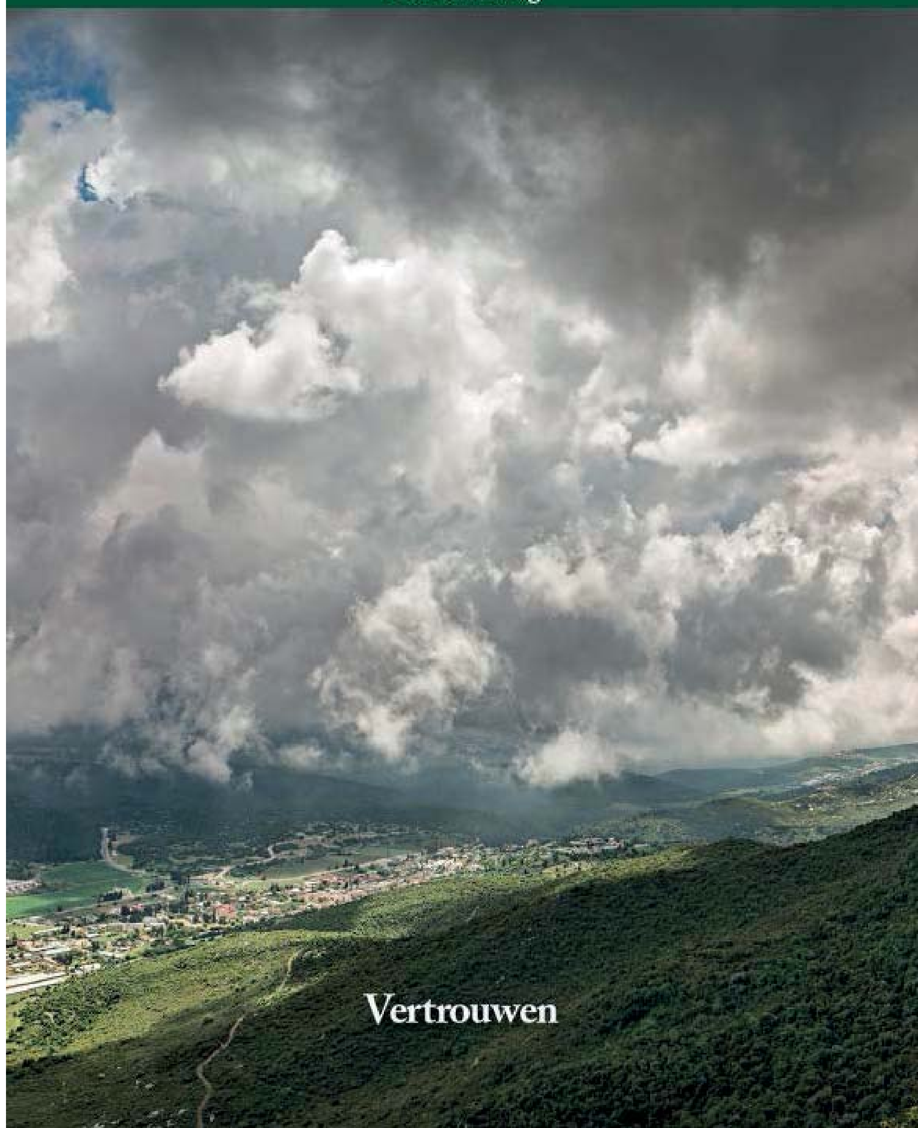
Habakuk
Toegelicht & toegepast 35

Ger de Koning

Vertrouwen

Habakuk

Toegelicht & toegepast

HABAKUK

Toegelicht & toegepast

Vertrouwen

Ger de Koning

Deze publicatie is verkrijgbaar in boekvorm in één band met Micha, Nahum en Zefanja bij Uitgeverij Daniël:
© 2022 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL, ISBN 978-90-79718-71-9 (hardcover)

Omslagontwerp: Theis-Jan Goudswaard
Foto: De Meronberg in Galilea, Israël
Lay-out: Jan Noordhoek

Inhoud

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggaï
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).
De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *Habakuk* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes [ ]

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele bijbeltekst cursief wordt weergegeven, wordt van deze haakjes gebruikgemaakt om woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament, die uit de TELOS-vertaling worden genomen, worden drie soorten haakjes gebruikt. Over het gebruik hiervan wordt in het ‘Voorwoord’ van de TELOS-vertaling het volgende gezegd:

‘In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes [ ]

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.´

Vooraf

Van Habakuk kunnen we leren dat het geloof altijd op God vertrouwt. Vaak begrijpen we niet waarom God dingen in ons leven toelaat of waarom Hij in bepaalde situaties niet ingrijpt. Dit boek laat ons zien dat Hem niets uit de hand loopt. Hij bepaalt de gebeurtenissen en de afloop ervan. Habakuk laat ons zien dat we in ons leven tot een lofprijzing van God komen als we daarin leren rusten.

Ger de Koning
Middelburg, maart 2015, nieuwe versie februari 2022

Het boek Habakuk

Inleiding

In dit boek zien we hoe geloof ondanks alles op de HEERE vertrouwt. Habakuk klaagt in *Habakuk 1* eerst over de ongerechtigheid die hem omringt in Juda. Hij is verontwaardigd over de zonden van het volk. Als reactie daarop laat God hem zien dat Hij de Chaldeeën als tuchtroede naar Zijn volk stuurt vanwege hun zonden. De reactie van Habakuk daar weer op toont de liefde die hij voor Gods volk heeft, want hij klaagt tegen God over deze verdrukker dat die zijn geliefde volk zo wreed zal behandelen.

In *Habakuk 2* komt het antwoord van God op de klacht van Habakuk. Hij zegt dat Hij de goddeloosheid van de Chaldeeën kent en hen daarvoor zal oordelen. Dat oordeel zal Hij zeker laten komen, maar niet direct. Voor die tijd van wachten vertelt Hij de gelovige, de rechtvaardige, hoe hij die tijd kan doorkomen en dat is door zijn geloof: de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.

Aan het einde van het boek, in *Habakuk 3*, verheft de profeet zich boven alle omstandigheden. Hij vertrouwt op God Zelf en verblijdt zich in Hem, wat er ook mag gebeuren en al is er nog geen enkele zegen te zien. Dit is waar een levend geloof, dat is een levend vertrouwen op God, de gelovige toe brengt. Zo gaat de gelovige van vrees naar vertrouwen en wordt hij van een gelovige vol zorgen en vragen aan God een aanbidder van God.

Van de persoonlijke geschiedenis van Habakuk is niets bekend. Zijn naam betekent 'omhelzen'. Hij omhelst zijn volk, neemt het in zijn armen om het te vertroosten zoals een moeder een huilend kind troost. Hij verzekert het volk ervan dat alles in God is en dat Hij in staat is alles ten goede te keren. Tevens omhelst hij God, in de zin dat hij zich aan God vastklampt met alle vragen die hij heeft over Gods handelen. We zien dat in de dialogen die hij met God voert. Zijn vragen en gevoelens van wanhoop veroorzaken niet dat hij God vaarwel zegt, maar dat hij zich daardoor des te sterker aan God hecht. Dat mag ook de uitwerking bij ons zijn. We mogen met alle vragen die wij hebben naar Hem gaan.

De tijd waarin Habakuk profeteert, heeft te maken met de aankondiging van de komst van de Chaldeeën of Babyloniërs vanwege de ontrouw van

Gods volk. Die komst is dichtbij, want die zal plaatsvinden in zijn dagen *(Hk 1:5)*. Het betreft de generatie die leeft vóór de jaren 606-586 v.Chr. Dat is de tijd waarin ook Jeremia en Ezechiël hebben geprofeteerd.

Het gaat om een crisistijd. Dat maakt de profetie van Habakuk actueel voor ons, want ook wij leven in dagen die zich in de richting van de grote crisis van de eindtijd spoeden. We kunnen van Habakuk leren hoe we naar de ontwikkeling van het kwaad moeten kijken en hoe we daarover met God kunnen spreken.

De ongerechtigheden van Gods volk maken bij deze man Gods een heilige toorn en een groot verdriet los. Maar terwijl zijn hart gekweld wordt door hun zondige gedrag, voelt hij tegelijk hoe ellendig ze eraan toe zijn en wil hij hun zaak tot de zijne maken. Hij verbindt zich met hen in hun ellende. Dat maakt Habakuk een profeet die meer dan een andere profeet op Jeremia lijkt. Hij leeft meer persoonlijk in de taferelen die hij beschrijft dan de andere profeten. Hij doorvoelt of ervaart alles, zoals ook Jeremia dat heeft gedaan. Hij *spreekt* niet alleen als profeet, hij *(be)leeft* ook als profeet.

Dit laatste aspect maakt ook dat zijn boek verschilt van dat van de andere profeten, want zijn boek is een weergave van de ervaringen van zijn ziel. Habakuk is uniek onder de profeten, omdat hij niet zozeer namens God tot het volk spreekt, maar meer spreekt tot God over het volk. Zijn spreken met God laat zien dat hij met Hem worstelt over Zijn handelingen met mensen. Hij wil weten hoe God werkt en waarom Hij dat doet. Hij rust niet voordat hij Gods gedachten daarover kent.

Kennis van Gods gedachten doen we alleen op in persoonlijke geloofsoefeningen. Wat anderen in geloofsoefeningen daarvan hebben geleerd en opgeschreven, kan ons helpen, maar nooit zullen we de waarheid van God leren kennen zonder persoonlijke oefening. We kunnen met een gemiddelde intelligentie veel waarheden uit het hoofd leren, maar dat is nog wat anders dan Gods gedachten kennen. Als we alleen intellectueel veel waarheden kennen, is het resultaat 'hoge waarheid, lage wandel'.

De vorm van het boek is een tweegesprek, een dialoog. Wat de inhoud betreft, is er een vergelijking te maken met Jona en met Job. Jona en Job hebben ook tweegesprekken met God gevoerd over Zijn voor hen onbegrijpelijke wijze van handelen.

Habakuk is de profeet van het geloof. Het sleutelvers van zijn profetie is 'leven door geloof' *(Hk 2:4)*. Het hoofdthema is de verdrukking en kwelling die het deel is van de Godvrezenden enerzijds en de voorspoed van de goddelozen anderzijds. Dit onderwerp heeft vaker grote worstelingen bij gelovigen veroorzaakt *(vgl. Ps 73:1-17)*.

In het Nieuwe Testament wordt enkele keren uit het boek geciteerd.

1. Paulus, de grote apostel van de heidenen, citeert in zijn brieven drie keer het sleutelvers *(Hk 2:4)* om daarmee de fundamentele waarheid van rechtvaardiging op grond van geloof te illustreren *(Rm 1:17; Gl 3:11; Hb 10:38)*.
2. In het boek *Handelingen* haalt Paulus in een toespraak een ander vers van Habakuk aan *(Hd 13:40-41; Hk 1:5)*.
3. In de *brief aan de Filippenzen* is een duidelijke verwijzing te zien die in verband staat met de praktijk van het geloofsleven *(Fp 4:4,10-19; Hk 3:17-18)*.

Bij de bespreking van de geciteerde verzen zullen we daar nader op ingaan.

<u>Indeling van het boek</u>

1. Inleiding *(Habakuk 1:1)*
2. Eerste klacht van Habakuk *(Habakuk 1:2-4)*
3. Het antwoord van God op de eerste klacht *(Habakuk 1:5-11)*
4. Tweede klacht van Habakuk *(Habakuk 1:12-2:1)*
5. Het antwoord van God op de tweede klacht *(Habakuk 2:2-20)*
   a. Inleiding *(Habakuk 2:2-3)*
   b. Aanklacht *(Habakuk 2:4-5)*
   c. Oordeel *(Habakuk 2:6-20)*
6. Het gebed van Habakuk *(Habakuk 3:1-19)*
   a. Inleiding *(Habakuk 3:1)*
   b. Gebed *(Habakuk 3:2)*
   c. Theofanie of Godsverschijning *(Habakuk 3:3-15)*
   d. Antwoord *(Habakuk 3:16-19a)*
   e. Naschrift *(Habakuk 3:19b)*

Habakuk 1

De last van de profeet | *vers 1*

> *1 De last die de profeet Habakuk gezien heeft.*

De profetie wordt *"last"* genoemd. Dat is omdat de boodschap die Habakuk krijgt als een last op zijn hart wordt gelegd. Hij voelt het gewicht ervan. Die last drukt zo zwaar op hem, dat hij erdoor wordt neergeworpen, maar niet zo, dat hij er door omkomt. De last brengt hem op zijn knieën en hij brengt die bij God *(vgl. 2Ko 4:9b)*. We zien in hem de zwakheid van het aarden vat, in wie de kracht van God openbaar wordt *(2Ko 4:7-9)*. We zien dat in het schitterende getuigenis waartoe hij door Gods genade wordt gebracht in de laatste verzen van zijn boek.

...; neergeworpen, maar niet omkomend;`... (2Ko 4:9b)

Habakuk wordt *"de profeet"* genoemd. Hij spreekt woorden die hij namens God aan het volk moet doorgeven. De boodschap die hij moet doorgeven, is niet in woorden tot hem gekomen, maar is iets wat hij *"gezien heeft"*. Habakuk klaagt over de zonden van Israël en daarna over die van hun vijanden. Wat hij heeft gezien, betreft het oordeel over Israël en over hun vijanden.

HEERE, hoelang? | *vers 2*

> *2 HEERE, hoelang roep ik om hulp en luistert U niet,*
> *roep ik tot U: Geweld! en verlost U niet?*

Dit openingsvers van de dialoog tussen Habakuk en de HEERE zet de toon voor wat verder in dit hoofdstuk volgt. We voelen in dit hoofdstuk de spanning die een rechtvaardige ervaart als zijn gebed niet bevredigend verhoord wordt of op een manier die nog meer vragen oproept.

De profetie is voor het volk bedoeld. Toch richt Habakuk zich niet tot het volk, maar tot de HEERE. Door in een boek op te nemen wat hij tot God uitspreekt, wordt het volk betrokken bij zijn gebed. Hij roept om hulp *(vgl. Jn 2:2)* en verlossing die maar niet komen. Deze roep is niet zelfzuchtig, maar staat in verband met de eer van God. Hoelang zal God nog de oneer

verdragen die Zijn Naam wordt aangedaan? Habakuk geeft uiting aan de gevoelens van het Godvrezende overblijfsel van het volk. Hij spreekt over de zonden van het volk niet met zijn volksgenoten, maar met God.

Zijn hulpgeroep blijkt niet pas begonnen te zijn. Hij bevindt zich allang in een situatie waarin hij om hulp roept. Dat blijkt wel uit het woord *"hoelang"*. Hij vraagt *"hoelang"* hij nog moet doorgaan met om hulp roepen, voordat er antwoord van God komt. De uitroep *"hoelang?"* is een uitroep die typisch is voor een klacht. Hij wordt gedaan in een crisissituatie waaruit de spreker bevrijd wil worden en waarvoor hij om hulp vraagt *(Ps 13:1-2; 6:4; 89:47; Jr 12:4; Zc 1:12)*.

Habakuk vraagt aan God waarom Hij niet luistert. Het woord *"luistert"* betekent dat er een antwoord wordt verwacht op wat gevraagd is. God hoort hem roepen, maar het antwoord blijft uit. Dat kan tot een geloofscrisis leiden. Als er geen antwoord op een hulpvraag wordt gegeven, kan dat de vraag oproepen hoe het zit met de gerechtigheid van de vrager of van Degene aan Wie de vraag wordt gesteld *(vgl. Jb 19:7; 30:20; Ps 18:41)*. Is een van beiden soms onrechtvaardig? Habakuk worstelt hiermee.

Zie, ik roep: Geweld! maar ik krijg geen antwoord; ik roep om hulp, maar er is geen recht. (Jb 19:7)

Habakuk roept het uit tot God dat er geweld wordt gepleegd. Hij wil dat God daarvan verlost. Hij gebruikt dit woord *"geweld"* – Hebreeuws *hamas* – verschillende keren in zijn boek *(Hk 1:2,3,9; 2:8,17)*. Het is een kernwoord in zijn profetie. Geweld is de boosaardige handeling waarbij een persoon of diens bezit letsel of schade wordt toegebracht.

Geweld is schering en inslag onder Gods volk. Habakuk constateert dat op grote schaal op wrede, onrechtvaardige wijze, puur uit eigen belang, uitbuiting plaatsvindt. Hij wil dat God daarvan verlost, dat Hij de druk daarvan wegneemt. Geweld is een van de hoofduitingen van de zonde. De zonde kan worden samengevat in twee begrippen: begeerte en geweld. De zonde is in de wereld gekomen door de begeerte: Eva begeerde als God te zijn. De tweede zonde, als gevolg van de eerste, is die van geweld: Kaïn sloeg zijn broer dood. Als de band met God wordt losgelaten, is er geen respect meer voor wat van de ander is. De begeerte leidt tot geweld. Beide hoofdstromingen van de zonde hebben de zondvloed veroorzaakt *(Gn 6:11)*.

We zien het duo begeerte en geweld in allerlei uitingen in de tijd waarin wij leven steeds sterker worden. De begeerte naar bepaalde dingen wordt gevolgd door het met geweld zich toe-eigenen van het begeerde. Treffend wordt dat weergegeven door een jongere die wordt geïnterviewd na een roofoverval op een juwelier (maart 2014). Hij toont er een zeker begrip voor dat een roofoverval wordt gepleegd 'om toch ook eens iets leuks te kunnen kopen'. Alleen door berouw over de zonden en bekering tot God kunnen begeerte en geweld van hun macht worden ontdaan.

Waarom? | *vers 3*

> 3 *Waarom doet U mij onrecht zien en aanschouwt U de moeite?*
> *Ja, verwoesting en geweld zijn tegenover mij,*
> *er ontstaat onenigheid, ruzie verheft zich.*

Evenals de vraag *"hoelang?"* in het vorige vers is ook de vraag *"waarom?"* in dit vers een vraag die typisch is voor het gelovig overblijfsel. De profeet als type van het gelovig overblijfsel vraagt zich af waarom hij, die er niets aan kan doen, al dit onrecht moet zien, zonder dat iemand er iets aan doet, ook God niet. God ziet toch alles, ook al het onrecht en de moeite die dat teweegbrengt?

De profeet bevindt zich te midden van een volk dat geen rekening houdt met God. Hij constateert een veelheid aan kwade zaken die uitingen van geweld zijn. Hij spreekt over *"onrecht"*, *"moeite"*, *"verwoesting en geweld"*, *"onenigheid"*, *"ruzie"*. De profeet gebruikt drie woordparen: *"onrecht"* en *"moeite"*, *"verwoesting en geweld"*, *"onenigheid"* en *"ruzie"*. Elk woordpaar bestaat uit woorden die naar hun betekenis met elkaar verbonden zijn. Ze beschrijven eenzelfde situatie, maar met een verschillend accent.

Dat het niet over het kwaad in het algemeen in de wereld gaat, maar over het kwaad van Gods volk, blijkt uit het feit dat in de *verzen 5-6* God de Chaldeeën verwekt om Zijn volk daarvoor te tuchtigen. Er wordt *"verwoesting en geweld"* gepleegd. Iedereen wil zich verrijken ten koste van anderen. Daardoor ontstaat er onenigheid die uitloopt op ruzie. Er is geen eenheid en geen vrede. Habakuk voelt zich onmachtig, maar hij weet dat God dat niet is. Waarom doet Hij er dan niets aan?

In de gemeente zien we helaas ook onenigheid en ruzie. Die ontstaan als er ‘onrecht’ onder de gelovigen is die ‘moeite’ veroorzaakt. Vaak is dat het gevolg van heerszuchtige leiders die zich niet laten corrigeren. Het zijn herders die zichzelf weiden. Diótrefes is daarvan een voorbeeld *(3Jh 1:9-10)*. Zulke leiders misbruiken hun positie en gaan verwoestend en gewelddadig te werk tegen ieder die zich niet aan hen onderwerpt. Een dergelijk optreden bewerkt geen saamhorigheid, maar onenigheid en ruzie. Daardoor valt een gemeente ten slotte uit elkaar.

Het zwijgen van God in menselijke aangelegenheden is altijd moeilijk te begrijpen geweest. Maar het wil niet zeggen dat er geen antwoord is en dat Goddelijke wijsheid niet in staat is deze moeilijkheden op te lossen. God ziet alles en alles blijft onder de controle van Zijn machtige hand. Dit geldt ook voor alle onrecht dat we in de christenheid zien. God wil niet dat we het gering achten en Hij wil ook niet dat we eronder bezwijken, maar het aan Hem voorleggen en vragen wat Hij wil dat we doen.

De wet verliest kracht | *vers 4*

> 4 *Daarom verliest de wet [zijn] kracht*
> *en komt het recht nooit meer tevoorschijn;*
> *want de goddeloze omsingelt de rechtvaardige,*
> *daarom komt het recht verdraaid tevoorschijn.*

Het uiteenvallen van de samenleving en van de samenhang onder Gods volk hangt ten nauwste samen met de afwijzing van *“de wet”* en *“het recht”*. De orde in Israël is gebaseerd op *“de wet”*, terwijl *“het recht”* erop toeziet dat er naar de wet wordt geleefd *(Dt 17:11)*. Als men zich aan de wet en het recht houdt, bewerken zij de door God gewenste eenheid. De wet – *Thora*, de vijf boeken van Mozes – verwijst vrijwel altijd naar Gods wet, waarin Hij Zijn wil openbaart en het leven van de mens bestuurt. Het recht – Hebreeuws *mispat* – houdt niet alleen het uitoefenen en handhaven van wettige besluiten in, maar ook alle regeringsfuncties die daarmee belast zijn.

Omdat het oordeel niet direct wordt uitgevoerd, verliest de wet zijn gezag en kracht over de gewetens *(Pr 8:11)*. Er treedt een verkilling op in de gevoelens tegenover de wet.

Omdat het vonnis over een slechte daad niet snel geveld wordt, daarom blijft het hart van de mensenkinderen in hen vervuld van kwaaddoen. (Pr 8:11)

Daardoor heeft de wet geen ingang meer in de harten en gewetens. Het is te vergelijken met handen die onbruikbaar worden als ze door de kou verkleumd zijn. Gods wet is door de geestelijke kou van de harten van de mensen krachteloos geworden. Het ligt niet aan de wet, maar aan het harde, koude hart van de mens.

Als de wet geen gezag meer heeft, kan de goddeloze ongehinderd de rechtvaardige in het nauw drijven. Het recht komt alleen maar in verdraaide vorm tevoorschijn. De goddeloze zet de rechtvaardige vast, zodat deze het recht niet kan uitvoeren; hij handelt naar eigen inzicht, zodat het recht verdraaid wordt en in het tegendeel van recht verandert *(vgl. Ps 82:2)*. Dit is een dramatische verandering waarbij God buitenspel en alles op zijn kop gezet wordt.

God brengt een werk tot stand | *vers 5*

> 5 *Zie [rond] onder de heidenvolken en aanschouw,*
> *verbijster [u], sta verbijsterd,*
> *want Ik breng in uw dagen een werk tot stand*
> *dat u niet zult geloven wanneer het verteld wordt.*

Als Habakuk zijn klacht heeft geuit, krijgt hij antwoord van God. Daaruit blijkt dat God allesbehalve een ongeïnteresseerde toeschouwer is van wat zich op aarde afspeelt. Hij gaat Habakuk informeren over Zijn reactie. Hij belooft dat Hij het kwaad zal oordelen. Om Habakuk dat te laten zien nodigt Hij hem en het volk van Juda uit om rond te zien en aandachtig te kijken onder de heidenen wat Hij zal gaan doen.

Dan zullen ze zien dat het Assyrische rijk wordt verwoest door onder andere de Babyloniërs, het volk dat Hij zal gebruiken voor Zijn werk. Dat werk is dat Hij Jeruzalem door de Chaldeeën, of Babyloniërs, in drie opeenvolgende belegeringen zal benauwen met als uiteindelijk resultaat de verwoesting van Jeruzalem.

Het bevel om rond te zien houdt in dat er nauwkeurig moet wordt gekeken naar de toestand in de wereld om hen heen, zodat ze niets zullen missen van wat er gaat gebeuren. Het betekent voor ons dat we het actuele nieuws op de voet volgen met het oog op wat Gods Woord over toekomstige gebeurtenissen zegt. Zij denken dat God niets doet, maar als ze opletten, zullen ze zien hoezeer ze zich vergissen.

Dat ze dan verbijsterd zullen zijn, betekent dat het antwoord op het gebed van Habakuk allesbehalve voorspelbaar is. De verbijstering wordt in twee werkwoordsvormen herhaald, om de herhaaldelijke en uiteindelijk totale verbazing te benadrukken die hen zal overvallen *(vgl. Gn 43:33; Ps 48:5-6; Js 29:9)*. Als ze van de ene verbijstering zijn bekomen, zal een nieuwe verbijstering hen overvallen.

Paulus haalt dit vers na een prediking aan om de verachters van het evangelie te waarschuwen voor het oordeel *(Hd 13:40-41)*. Met *"een werk"* bedoelt hij het werk van Christus tot verlossing van zonden voor ieder die gelooft. Omdat het niet wordt aangenomen, zal Hij Die dit werk heeft volbracht, oordeel over hen brengen. Het is altijd zo geweest dat de mens geweigerd heeft aan te nemen wat God zegt over het oordeel. Zo was het bij de zondvloed, bij het oordeel over Sodom en Gomorra, bij Achab en Izebel, nu met betrekking tot het oordeel over Jeruzalem door de Chaldeeën *(Jr 5:12)* en ook met betrekking tot het evangelie *(Js 53:1)*.

Kijkt dan uit dat [u] niet overkomt wat gezegd is in de profeten: 'Ziet, verachters, en verwondert u en verdwijnt; want Ik werk een werk in uw dagen, een werk dat u geenszins zult geloven als iemand het u verhaalt'. (Hd 13:40-41)

God doet de Chaldeeën opstaan | *vers 6*

> 6 *Want zie, Ik doe de Chaldeeën opstaan,*
> *dat grimmige en onstuimige volk,*
> *dat de breedten van de aarde doorkruist*
> *om woningen in bezit te nemen die niet van hem zijn.*

Zoals Jesaja het karakter van de Assyriërs beschrijft *(Js 5:26-30)*, zo beschrijft de HEERE voor Habakuk het karakter van de Chaldeeën *(verzen 6-11)*. Hij beschrijft de natuur van deze vijand, zijn werkwijze en bedoelingen, zijn wapens, zijn houding tegenover anderen en de diepste reden voor zijn uiteindelijke val.

God Zelf verwekt deze vijand om Zijn volk te tuchtigen *(vgl. Ps 105:25)*. Hij doet *"de Chaldeeën opstaan"* *(vgl. Ri 2:16)*. In onze kortzichtigheid zouden wij alleen het streven van de satan zien om Gods volk te vernietigen. Het is belangrijk om te zien

Hij veranderde hun hart, zodat zij Zijn volk haatten en Zijn dienaren listig behandelden. (Ps 105:25)

dat de HEERE Zelf de satan gebruikt om Zijn volk te tuchtigen. Dat betekent dat we in Zijn handen zijn en niet in die van onze vijanden.

De HEERE geeft dat wrede volk de gelegenheid om de breedte van de aarde te doorkruisen *(Dt 28:49)*. Dat wijst op het uitoefenen van macht over een onbegrensd gebied. Daardoor zullen de Chaldeeën ook Israël veroveren en in het land van God *"woningen in bezit nemen die niet van hem zijn"*. Hiermee ontvangt Gods volk de rechtvaardige vergelding voor het gedrag dat ze zelf zo vaak ten aanzien van anderen hebben getoond door de bezittingen van anderen in bezit te nemen *(Mi 2:9)*.

De vrouwen van Mijn volk verdrijft u,
[elk] uit het huis dat haar lief is,
haar kleine kinderen ontneemt u
voor eeuwig Mijn sieraad. (Mi 2:9)

Babel is zichzelf tot god | *vers 7*

> 7 *Schrikwekkend en ontzagwekkend is het.*
> *Zijn recht en zijn hoogheid gaan van hem uit.*

Het optreden van Babel is *"schrikwekkend en ontzagwekkend"*. Het karakter van Babel is geworteld in zelfvoldaanheid. Hij erkent geen hogere autoriteit en geen afhankelijkheid van iemand, wat neerkomt op zelfvergoddelijking. Zijn enige wet is, wat hij wil, wat uit hem voortkomt, en dat bepaalt de norm van zijn handelen. Babel gedraagt zich naar regels die hij voor zichzelf heeft opgesteld en beschouwt zichzelf daarbij als een macht die tegenover niemand verantwoording verschuldigd is, niet tegenover God en niet tegenover enig mens.

Hij denkt er niet aan dat iemand hoger zou kunnen zijn dan hijzelf *(vgl. Pr 5:7)*. Dat is zijn instelling vanaf het begin van zijn bestaan *(Gn 11:4)*. De Babyloniërs hebben er geen besef van dat ze in de rol die ze op zich nemen, doen wat God wil en dat Hij de controle over hen heeft.

Indien u onderdrukking van de arme en beroving van recht en gerechtigheid in het gewest ziet, wees dan over dat verschijnsel niet verbijsterd. Want een hooggeplaatste let op een [andere] hooggeplaatste, en [nog] hoger geplaatsten [letten] op hén. (Pr 5:7)

De ruiterij van Babel | *vers 8*

> 8 *Zijn paarden zijn sneller dan luipaarden,*
> *feller dan avondwolven.*
> *Zijn ruiters komen eraan in galop,*

> *zijn ruiters komen van ver aangevlogen*
> *als een arend die toeschiet om te verslinden.*

In militair opzicht is er bij Babel aan niets gebrek, niet aan materieel en niet aan veroveringszucht. Alles is tot in de puntjes voorbereid. De afstand is geen bezwaar. Met razende snelheid zullen ze hun doel bereiken, want hun *"paarden zijn sneller dan luipaarden"*. Ze komen eraan met een felheid die erger is dan die van hongerige avondwolven. Als ze hun prooi een keer in het oog hebben, schieten ze erop af als een arend om die prooi te verslinden *(vgl. Jr 48:40; 49:22; Kl 4:19)*.

De ruiterij van Babel wordt vergeleken met drie roofdieren, *"luipaarden"*, *"avondwolven"* en *"een arend"*. Deze drie roofdieren zijn symbolen van het oordeel van God over Juda *(vgl. Jr 5:10)*. Avondwolven zijn hongerig vanwege hun gebrek aan voedsel overdag en daarom gaan ze in de avond op roof uit *(Zf 3:3)*. Als Mozes het volk voorhoudt wat hun zal overkomen als ze ontrouw zijn, spreekt hij over een wreed volk dat tot hen zal komen en vergelijkt dat volk met een arend. Wat Habakuk hier zegt, is de vervulling van wat Mozes heeft gezegd *(Dt 28:49-50)*.

Geweld | *vers 9*

> 9 *Ieder van hen komt om geweld [te bedrijven],*
> *hun gezichten oostwaarts gericht,*
> *en men verzamelt gevangenen als zand.*

Ze komen met het voornemen om geweld te bedrijven. Geweld is de zonde van Israël *(verzen 2-3)*. Nu zal het volk zelf met geweld gestraft worden. Het voornemen om geweld te bedrijven drijft *"ieder van hen"*. Het is niet slechts een collectief voornemen, waarbij er uitzonderingen kunnen zijn, maar iedere soldaat van dat leger heeft er zin in om geweld te bedrijven. Hun opmars is onstuitbaar.

De betekenis van de zin *"hun gezichten oostwaarts gericht"*, is niet duidelijk. Het is een moeilijk te vertalen zin. Het kan ook vertaald worden door *"het streven van hun gezichten is naar voren gericht"* (Duitse Elberfelder vertaling). Dit geeft aan dat zij volkomen doelgericht, zonder om te kijken, onderweg zijn. Alles wat zij op weg naar hun doel aan tegenstand tegenkomen, wordt neergeslagen. Het aantal krijgsgevangenen dat ze maken, is ontelbaar als het zand.

Babel spot met elke macht | *vers 10*

> 10 *Ja, zelf drijft hij de spot met de koningen,*
> *vorsten zijn hem een bespotting.*
> *Zelf lacht hij om elke vesting,*
> *hij hoopt er aarde tegen op en neemt hem in.*

De autonomie van Babel brengt hem tot minachting van alle andere regeringen *(vgl. Jb 41:25)*. Hij drijft de spot met elke tegenstand en iedere tegenstander. Hij treedt met de grootste zelfverzekerdheid op, zo zeker is hij van zijn macht. Elk verzet is zinloos en vruchteloos. Met gemak wordt elke vesting ingenomen. Zonder enige moeite wordt er aarde tegen de muur van een stad opgeworpen, waarna ze zo over de muur heen komen en de stad innemen.

Zijn kracht is zijn god | *vers 11*

> 11 *Dan zal hij [als] de wind veranderen en verdertrekken.*
> *Zo maakt hij zich schuldig die van zijn kracht zijn god [maakt].*

Als Babel zo bezig is, zal hij van gedachten veranderen zoals de wind van richting verandert. Dat hij verdertrekt, wil zeggen dat hij te ver gaat in zijn behandeling van Israël. Daarmee maakt hij zich schuldig, hij laadt schuld op zich door het overspelen van zijn hand. In zijn hoogmoed gaat hij zich te buiten aan buitensporig geweld.

Babel maakt zich schuldig omdat hij alleen op zijn eigen kracht vertrouwt, zijn kracht tot zijn god maakt. Met de God van de hemel, de God van Israel, houdt hij totaal geen rekening. De macht die God hem in handen heeft gegeven, misbruikt hij om zijn eigen belangen na te streven. Zijn veroveringszucht voert de boventoon.

Habakuk vraagt verder | *vers 12*

> 12 *Bent U niet van oudsher*
> *de HEERE, mijn God, mijn Heilige?*
> *Wij zullen niet sterven.*
> *HEERE, U hebt hem gesteld tot een oordeel.*
> *Rots, U hebt hem gegrondvest om te straffen.*

Na deze beschrijving van het optreden van Babel als de tuchtroede voor Gods volk is het probleem voor Habakuk niet weg. Door de mededelingen van God over de tuchtroede is hij van slag. Zijn probleem is er eerder groter door geworden. Zou dit volk, waarvan de goddeloosheid veel groter is dan die van Israël, tot een tuchtroede voor Israël moeten dienen? Dat kan toch niet waar zijn?

Hij gaat hierover in gesprek met God. Dat geeft hem een zekere mate van rust in zijn gekwelde geest. Dit is een voorbeeld voor ons. Wij mogen met alles wat wij meemaken, met onze vreugde en ons verdriet, naar de Heer gaan. Dan zullen onze dagelijkse ervaringen ertoe leiden dat wij Hem beter leren kennen.

Habakuk spreekt als vertegenwoordiger van zijn volk tot God. Hij spreekt God aan met enkele bekende namen.

1. *"De HEERE"* is de God van het verbond. Dat is Hij *"van oudsher"*, wat erop wijst dat Hij van eeuwigheid is. Hij is de Eeuwige.
2. Hij is *"God"*, Die eertijds Zijn volk heeft uitverkoren tot Zijn eigendom.
3. Hij is de *"Heilige"*, Die volmaakt rein is, Die het kwade niet kan zien of dulden.

Door te spreken over *"mijn God"* en *"mijn Heilige"* eigent hij zich die Namen toe en neemt zo als het ware bezit van God in die bijzondere beproeving van het geloof.

Vanuit die persoonlijke relatie met God in de kennis van Hem als de Eeuwige, de Reine en de Heilige, weet Habakuk door het geloof dat Gods plannen niet zullen falen. Zij die geloven, zullen niet sterven en daarom de beloofde zegen niet missen. De uitspraak *"wij zullen niet sterven"*, is een zekerheid en geen wens. Habakuk klaagt, maar hij is niet opstandig. Hij gelooft dat God rechtvaardig is en aan Zijn plannen vasthoudt. Hij zal Zijn volk bewaren, ondanks de verwoestingen die de Chaldeeën zullen aanrichten.

We zien hier de regering of voorzienigheid van God. Het gaat over de vraag hoe God de wereld bestuurt. Dikwijls gaat het anders dan wij verwachten. God is de heilige God, Die de zonde niet kan verdragen, terwijl

de zonde gewoon maar doorgaat en toeneemt. Daartegenover belooft God dat Hij de rechtvaardige zal zegenen. Maar we zien dat de rechtvaardigen lijden, dat ze vervolgd en onderdrukt worden. Hoe zit dat nu met die regering van God? De goddeloze omsingelt de rechtvaardige. Hoe kan het dat God dat toestaat? Hoe kan het dat het de goddelozen goed gaat en de rechtvaardigen slecht gaat?

Met dat probleem worstelde Asaf ook *(Ps 73:11-15)*. Tot hij in Gods heiligdom inging en de dingen leerde zien vanuit Gods perspectief *(Ps 73:16-17)*. Het gaat om geduld en vertrouwen dat het God niet uit de hand loopt. Het komt goed. Ook Job heeft ermee geworsteld, zoals we lezen in zijn boek. Job redeneert: ‘God beloont de rechtvaardige en straft de goddeloze. Ik ben een rechtvaardige en toch straft God mij. Hoe kan dat?’ Zijn vrienden menen dat zij het antwoord weten, en zeggen dat hij wel zwaar gezondigd moet hebben omdat hij zo lijdt.

Hetzelfde probleem zien we ook in het boek *Esther*, waar ook het kwaad lijkt te zegevieren. God lijkt niet aanwezig, maar Hij is er toch. Het boek *Prediker* gaat ook over de regering van God, waarin zoveel beschreven wordt wat we niet kunnen begrijpen, maar waaruit we leren dat we alles aan Hem mogen overlaten.

Uit al deze voorbeelden leren we dat God Zich niet ter verantwoording laat roepen. Wat we ook leren, is dat het grote antwoord op dit probleem God Zelf is en dat we Hem kunnen vertrouwen. Uiteindelijk zal Zijn recht zegevieren. We kunnen God niet altijd begrijpen, maar wel altijd vertrouwen. We kunnen wel eens proberen onze kinderen iets uit te leggen, maar zien dan dat ze het niet begrijpen. Dan zeggen we dat ze te klein zijn om het te begrijpen, maar dat ze ons mogen vertrouwen. Laat het maar aan Vader over. We moeten leren afhankelijk te zijn van God en in vertrouwen op Hem onze weg te gaan.

Dit is altijd het antwoord van het geloof op dingen die de gelovige overweldigen, zaken waarop hij geen vat heeft. De rechtvaardige vertrouwt op God Die de Rots is. Hij is almachtig en onwankelbaar. Gods voornemens kunnen door niets en niemand tenietgedaan worden. Habakuk zegt dan in geloof dat de Chaldeeën zijn *“gegrondvest om te straffen”* en niet om te verdelgen. Een tuchtroede is tot herstel, niet tot vernietiging.

Een vader straft zijn kind niet om het te doden, maar om zijn karakter te vormen *(Hb 12:10)*. God erkent ons als Zijn kinderen als Hij ons tuchtigt. Hij tuchtigt ons juist omdat wij Zijn kinderen zijn *(Sp 3:12; Jb 5:17)*. Dit is ook wat Habakuk ten diepste gelooft. Daarom laat hij niet bij zichzelf toe dat het probleem dat hij ziet, zijn geloof ondermijnt. Zijn vragen komen niet voort uit wantrouwen, maar uit onvermogen en onbegrip.

Waarom grijpt God niet in? | *vers 13*

> 13 *U bent te rein van ogen om het kwade aan te zien,*
> *moeite kunt U niet aanschouwen.*
> *Waarom aanschouwt U wie trouweloos handelen,*
> *zwijgt U, wanneer een goddeloze [hem] verslindt die rechtvaardiger is dan hijzelf?*

Hoewel er vertrouwen is, heeft het geloof toch zijn oefeningen als het ziet dat God een zo onrechtvaardige zaak ziet en blijft zwijgen. Habakuk weet zeker dat God *"te rein van ogen"* is *"om het kwade aan te zien"*. Hij weet dat uit het onderwijs uit Gods Woord en door zijn eigen omgang met God. De reinheid van God is iets wat voortdurend aan Gods volk is onderwezen. In de woestijn moest hun kamp rein zijn vanwege de tegenwoordigheid van de heilige God in hun midden. Niemand die onrein was, mocht in het heiligdom van de HEERE komen *(2Kr 23:19)*. Habakuk weet ook dat God moeite niet kan aanschouwen.

Juist de wetenschap dat God dit allemaal niet kan zien, veroorzaakt de kwellende vraag waarom God toch onbewogen blijft als Hij ziet hoe er mensen zijn die *"trouweloos"* met Zijn volk handelen. Het woord 'trouweloos' heeft ook de betekenis van verraderlijk, van ontrouw zijn aan afspraken of overeenkomsten. Het is het gewetenloos iets beloven, met de bedoeling zich er niet aan te houden. Hoe kan God zulk gedrag tolereren? Hoe kan Hij zwijgen, als Hij ziet dat *"een goddeloze"* tot tuchtroede dient voor iemand *"die rechtvaardiger is"* dan die goddeloze? Met 'die rechtvaardiger is', wordt het gelovig overblijfsel bedoeld.

Weerloze mensen | *vers 14*

> 14 *U maakt de mensen als vissen in de zee,*
> *als kruipende dieren, die geen heerser hebben.*

Habakuk is er ontsteld over dat Babel zo tekeergaat tegen de mensen. God geeft de mensen *"als vissen"* en *"als kruipende dieren"* in zijn hand. Door de Babyloniërs, voor wie het leven van een mens geldt als het leven van een vis en kruipende dieren, op Zijn volk los te laten maakt God het leven van Zijn volk even goedkoop als die dieren. Vissen worden zo met een net gevangengenomen, zonder enige kans om te ontkomen.

Vissen en kruipende dieren zijn stom, ze geven geen geluid en hebben geen enkel recht of verweer, er is niemand die hen beschermt en verdedigt. Zo zijn zij, die in handen van de Babyloniërs vallen, niet in staat zichzelf te helpen. Daarbij komt nog dat zij *"geen heerser hebben"*, wat betekent dat het aan effectief leiderschap ontbreekt om hun verdediging te organiseren. De koning die over Zijn volk regeert, geeft geen leiding, maar is er alleen op bedacht hoe hij zichzelf kan redden. Het lijkt erop alsof God opgehouden is hun Koning te zijn *(Js 63:19)*.

Wij zijn geworden [als mensen]
over wie U van oude tijden af niet hebt geheerst,
die niet naar Uw Naam zijn genoemd.
(Js 63:19)

Het succes en de blijdschap van Babel | *vers 15*

15 *Hij haalt ze alle met een vishaak op,*
brengt ze bijeen met zijn sleepnet,
en verzamelt ze met zijn werpnet.
Daarom verblijdt en verheugt hij zich.

Het vorige vers laat Juda zien als weerloze vissen die uit hun land worden gevist en naar Babel worden gebracht. In dit vers zien we de materialen, de middelen die Babel gebruikt voor het behalen van zijn successen, het onderwerpen en verdelgen van volken. Genoemd worden *"een vishaak"*, *"zijn sleepnet"* en *"zijn werpnet"*. Over deze middelen en de daardoor behaalde successen *"verblijdt en verheugt hij zich"*.

De woorden 'verblijden' en 'verheugen' worden vaak gebruikt in verband met aanbidding en lofprijzing *(1Kr 16:31; Ps 14:7; Jl 2:21,23; Zc 10:7)*. Het is niet alleen vrolijkheid, maar een reactie op iets wat wordt gewaardeerd en geeerd. Het betekent hier dat Babel zichzelf verafgoodt. Hij roemt zijn materiaal en is trots op zichzelf vanwege de behaalde successen. Het volgende vers laat nog duidelijker het godsdienstig eerbetoon aan zichzelf zien.

Eerbetoon aan de afgoden | *vers 16*

> 16 *Daarom offert hij aan zijn sleepnet,*
> *brengt hij een reukoffer aan zijn werpnet,*
> *want daardoor is zijn vangst groot*
> *en zijn voedsel overvloedig.*

Het woord *"daarom"* verbindt dit vers aan het vorige, waar al bedekt op de verafgoding van zijn kracht is gezinspeeld. Hij schrijft zijn successen niet toe aan God, maar aan zijn middelen. Daarom brengt hij daaraan offers. Daarmee verafgoodt hij die middelen, waarbij we vooral aan zijn militaire kracht moeten denken *(vers 11)*. De offers bestaan uit dieren die worden geslacht en aan de afgoden worden geofferd. Het is een valse, afgodische aanbidding die voortkomt uit de grootste arrogantie. Een duidelijk voorbeeld daarvan hebben we in het gouden beeld dat Nebukadnezar van en voor zichzelf heeft laten maken en dat aanbeden moest worden *(Dn 3:1-7)*.

Door zijn enorme militaire kracht *"is zijn vangst groot* [of: *vet*] *en zijn voedsel overvloedig"*. Alles wat hij heeft buitgemaakt, dient om zijn leven in luxe en voorspoed te kunnen leven. Met zijn haak, zijn sleepnet en zijn werpnet sleept Nebukadnezar onder andere de inwoners van Juda in ballingschap naar zijn land. Zij zijn voor hem een vette buit.

Gaat het kwaad altijd maar door? | *vers 17*

> 17 *Mag hij daarom zijn sleepnet [blijven] leegmaken,*
> *volken zonder medelijden blijven doden?*

Habakuk komt terug op zijn vraag in *vers 13*. Kan de ongerechtigheid, die in de tussenliggende verzen is voorgesteld, door een God van gerechtigheid altijd maar door getolereerd worden? In zijn wanhoop en verslagenheid vraagt de profeet hoelang de Chaldeeën succes zullen hebben, zonder dat hun een halt wordt toegeroepen. Zal hij steeds weer zijn net, waarin een rijke buit is, leegmaken om vervolgens weer nieuwe buit te halen? Kan hij steeds maar doorgaan met het meedogenloos onderwerpen en verdelgen van volken? Het antwoord komt in het volgende hoofdstuk.

Habakuk vraagt aan de HEERE hoe Hij dat kan toestaan. Hij worstelt ermee dat God niet ingrijpt. Hij heeft daartoe immers de macht? Wij doen er ook goed aan evenals Habakuk onze twijfels en verwarring bij God te brengen en ze bij Hem te laten voor een uiteindelijke oplossing.

Habakuk 2

Habakuk gaat op zijn wachtpost staan | *vers 1*

1 *Ik ging op mijn wachtpost staan,*
nam mijn plaats in op de vesting[wal],
en keek uit om te zien wat Hij in mij spreken zou
en wat ik antwoorden zou op mijn aanklacht.

Na de tweede klacht van Habakuk blijft het even stil. Er komt niet zoals de eerste keer direct een antwoord van de HEERE. Dat brengt Habakuk niet tot vertwijfeling, maar hij gaat op zijn wachtpost staan. Hij spreekt over *"mijn wachtpost"*, waarmee hij aangeeft dat het een plaats is die hij persoonlijk inneemt. Een wachtpost en een vestingwal zijn verhogingen vanwaar de omgeving kan worden afgespeurd om te zien of zich ergens gevaar aandient. Voor ons betekent dit dat we boven de omstandigheden verheven moeten zijn, dicht bij God, zodat we de dingen kunnen gaan zien vanuit Zijn perspectief en Zijn werk kunnen gaan begrijpen.

Habakuk neemt die verheven plaats in om verwachtend uit te zien naar het antwoord dat God gaat geven. Dit is de gepaste houding als we iets hebben gevraagd. Gehaast als we vaak zijn, nemen we weinig of geen tijd en doen we weinig of geen moeite om op de wachtpost te klimmen en op Gods antwoord te wachten. Maar de volharding moet een volmaakt werk hebben *(Jk 1:4)*. Als het antwoord uitblijft, laten we dan toch verwachtend blijven uitzien. Anders kan het gebeuren dat Gods antwoord komt en wij zien het niet. Laten we opzien en uitzien, zoals Habakuk dat doet. Hij wacht op de dageraad van een nieuwe dag waarin God gaat werken. Hij kijkt uit naar licht in de duistere omstandigheden waarin hij is.

God neemt onze zorgen en moeilijkheden niet zozeer weg, maar Hij voegt iets aan ons leven toe. Hij brengt licht in ons leven in de Persoon van de Heer Jezus. Hij komt in onze omstandigheden. Dan verdwijnen de problemen niet, maar ze gaan er anders uitzien. Ook wij moeten openstaan voor Gods stem om op te merken wat Hij tot ons persoonlijk gaat zeggen in verband met al de vragen die Zijn wegen bij ons oproepen. En op Gods

antwoord, waarin ook een correctie kan liggen, zal een reactie komen van onze kant, een reactie die God ook verwacht. Als die houding er is, gaat God verder met spreken in *vers 2*. Er komen meer mededelingen.

Het gaat niet om een letterlijke wachtpost, maar om het gaan staan op een hoogte waardoor iemand wordt uitgetild boven de aardse gebeurtenissen en in verbinding wordt gebracht met de hemel en Hem Die daar troont. Profeten worden vaker wachters genoemd *(Js 21:8,11; Jr 6:17; Ez 3:17; 33:2-3)*. Zij moeten kijken naar de ongerechtigheid onder het volk en waarschuwen voor het onheil dat komt. In die gezindheid van oplettendheid is de profeet klaar om het antwoord te ontvangen.

We moeten leren wachten. Ons ongeduld rekent tijd die we moeten wachten als verloren tijd. Bij Habakuk is dat niet zo. *"Wat Hij in mij spreken zou"*, betekent dat het spreken van God tot de profeet door een innerlijke, niet uitwendig hoorbare, stem gebeurt. Met het antwoord dat God hem geeft, kan de profeet zijn klacht *(Hk 1:13-17)* voor zichzelf beantwoorden en dat kan hij ook aan anderen doorgeven.

Het visioen moet worden opgeschreven | *vers 2*

> *2 Toen antwoordde de HEERE mij en zei:*
> *Schrijf het visioen op,*
> *grif het duidelijk in tafelen,*
> *zodat het in het snel voorbijlopen te lezen is.*

Habakuk krijgt antwoord van de HEERE. Hoelang hij daarop heeft gewacht, wordt niet gezegd. Het antwoord komt in een gezicht, een visioen, een innerlijk waarneembare openbaring van God. Hij krijgt een zichtbare boodschap. Dat antwoord is niet alleen voor hem bestemd, maar ook voor anderen, dat is voor het volk. Daarom krijgt hij de opdracht het visioen op te schrijven. Dat visioen moet hij niet op papier schrijven, maar ingriffen op stenen tafelen.

Door het op te schrijven zal het gezicht voor de toekomst bewaard blijven, en door het in te griffen zal het onuitwisbaar zijn en niet verloren gaan *(Js 30:8; Ex 17:14; Ps 102:19; Jr 30:2)*. Te-

> *Nu [dan], kom, schrijf het in hun bijzijn op een [schrijf]tafel*
> *en teken het op in een boek,*
> *zodat het blijft staan tot de laatste dag,*
> *voor altijd en eeuwig. (Js 30:8)*

vens wordt daardoor het visioen niet afhankelijk van het geheugen van de mensen. De reden voor het opschrijven wordt in *vers 3* gegeven.

Het moet ook *"duidelijk"* worden opgeschreven *(vgl. Dt 27:8)*. De boodschap is zo belangrijk, dat elk misverstand of het achteloos eraan voorbijgaan moet worden uitgesloten. Dat het te lezen moet zijn voor iemand die snel voorbijloopt, heeft te maken met de korte tijd die rest voordat de vervulling komt. Wie het leest, moet het doorgeven. Het is een boodschap van vreugde voor Israël. De ondergang van de vijand immers betekent de bevrijding van Israël.

U moet op de stenen alle woorden van deze wet schrijven, duidelijk en goed. (Dt 27:8)

In het antwoord zien we enkele belangrijke beginselen:

1. Het visioen of de profetie moet duidelijk aangekondigd worden.
2. Alles zal voor een bepaalde tijd een visioen blijven, dat wil zeggen voorlopig onvervuld.
3. Gedurende deze tijd zal de mens van de wereld groeien in zijn trots en daardoor rijp worden voor het oordeel van God.
4. Gedurende deze tijd zal de rechtvaardige door zijn geloof leven.
5. Op de vastgestelde tijd, die God heeft bepaald, zal het aangekondigde visioen vervuld worden. Het is daarom lonend daarop te wachten.

De vastgestelde tijd | *vers 3*

> 3 *Voorzeker, het visioen wacht nog op de vastgestelde tijd,*
> *aan het einde zal Hij het werkelijkheid maken. Hij liegt niet.*
> *Als Hij uitblijft, verwacht Hem,*
> *want Hij komt zeker, Hij zal niet wegblijven.*

"Het visioen wacht nog", dat wil zeggen dat de bevrijding niet direct zal komen, maar dat geduld nodig is. Het is zeker dat de bevrijding zal komen. God zal het visioen van de verdelging van de tuchtroede, Babel, *"werkelijkheid maken"*. Na zeventig jaar zal Babel door de Meden en de Perzen worden overwonnen. Het voornemen van God kan niet verhaast en niet vertraagd worden. Het wordt vervuld op de vooraf *"vastgestelde tijd"*.

De vastgestelde tijd is ook de bestemde tijd van *"het einde"* ofwel de eindtijd. Dit is de dubbele bodem van de profetie. *"Het einde"* heeft een diepere

betekenis dan alleen een gebeurtenis op korte termijn. Het gaat dan over de komst van Christus en de vestiging van het vrederijk *(vers 14)*. Dat blijkt uit de aanhaling van het laatste gedeelte van dit vers in de *brief aan de Hebreeën (Hb 10:37)*. Daar blijkt dat het hier gaat over de wederkomst van Christus. God heeft voor de wederkomst van Christus, Die alle beloften zal vervullen, een tijd bestemd. We zien hier dat Jezus Christus de inhoud van het visioen is.

Want nog een zeer korte tijd [en] 'Hij Die komt, zal komen en niet uitblijven.' (Hb 10:37)

"Als Hij uitblijft" wordt in *Hebreeën 10* geciteerd uit de Septuaginta en veranderd in *"nog een zeer korte tijd"*. Het 'visioen' doet de gelovige van nu uitzien naar Hem, naar Zijn komst, als een gebeurtenis die dichtbij is. Als Hij wederkomt, zal Hij alles rechtzetten. In de eindtijd zullen de goddelozen geoordeeld en het volk hersteld en de rechtvaardigen beloond worden *(2Th 1:6-7)*. Als de verhoring uitblijft, is dat omdat de volharding *"een volmaakt werk"* moet hebben *(Jk 1:4)*.

De bevrijding komt geen moment later dan het ogenblik dat God daarvoor in Zijn wijsheid heeft vastgesteld. In die tijd van wachten blijkt dat de rechtvaardige leeft door zijn geloof, dat wil zeggen door zijn geloofsvertrouwen dat hij op God stelt. Dat zien we in het volgende vers.

De hoogmoedige en de rechtvaardige | vers 4

> 4 *Zie, zijn ziel is hoogmoedig,*
> *niet oprecht in hem,*
> *maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.*

In *vers 2* staat de kracht van het visioen, in *vers 3* staat de zekerheid ervan. *Vers 4* laat het belang van het geloof zien voor het geval de vervulling van het visioen op zich laat wachten. Als er gewacht moet worden, is dat aanleiding voor het geloof om zich te bewijzen als de zekerheid van wat wordt gehoopt *(Hb 11:1)*. Dit is alleen op te brengen door hen die bezig zijn met Hem Die het centrum van de profetie is, dat is Christus.

In dit vers hebben we de onderverdeling in twee groepen waaruit de mensheid bestaat, dat wil zeggen zoals God het ziet. Dit is het antwoord op de worsteling van de profeet die in *Habakuk 1* beschreven wordt *(Hk 1:12-17)*.

Het eerste deel van dit vers betreft de trotse, opgeblazen, overmoedige Chaldeeër. God kent zijn innerlijk. Toch gebruikt God hem.

"Zijn ziel" ziet vooral op zijn begeerten en verlangens. Wat hij begeert, komt niet vanuit eerlijke verlangens, maar vanuit een verdorven, onoprecht, krom gemoed. Een hoogmoedig mens is nooit oprecht. Wat van deze mens wordt gezegd – we kunnen hierbij bijvoorbeeld aan Belsazar denken *(Dn 5:22-28)* –, is ook algemeen van toepassing op iedere individu die in ongeloof leeft.

Het tweede deel van het vers is van toepassing op de rechtvaardige, dat is de gelovige in Israël. Hij zal leven door zijn geloof, dat is zijn vertrouwen in God *(Gn 15:6; 2Kr 20:20; Js 7:9)*. De rechtvaardige staat in scherp contrast met de hoogmoedige. De rechtvaardige leeft uit zijn geloof en zijn geloof brengt hem tot nederigheid voor God. Habakuk hoeft niet te twijfelen dat de trots van de Chaldeeër zijn eigen ondergang zal bewerken, terwijl de Godvrezende voortdurend opziet naar de HEERE en zal leven.

De rechtvaardige kan door zijn geloof leven in een wereld vol ongerechtigheid, waarbij hij zich met zijn vragen tot God richt, terwijl hij in vertrouwen op Hem zijn weg gaat, ondanks dat er aan de situatie om hem heen niets verandert. Pas als de Heer Jezus terugkomt, zal Hij alles recht zetten. Tot die tijd leeft de gelovige door zijn geloof.

Paulus is zo'n lezer en loper over wie het in *vers 2* gaat. Hij heeft het antwoord gelezen en doorgegeven aan de gelovige en aan de zondaar. Hij haalt dit *vers 4* aan

1. in de *brief aan de Romeinen (Rm 1:17)*,
2. in de *brief aan de Galaten (Gl 3:11)* en
3. in de *brief aan de Hebreeën (Hb 10:37-38)*.

We zien daarbij dat er telkens een ander accent gelegd wordt.

1. In *Romeinen 1* beantwoordt hij met dit vers de vraag van Job: 'Hoe kan een mens rechtvaardig zijn bij God' *(Jb 9:2)*? Het antwoord is dat het kan door het verlossingswerk dat door Christus is volbracht. Christus heeft alles gedaan om de schuld uit te delgen. Wie dat gelooft, is een rechtvaardige die door zijn geloof kan leven. De klemtoon ligt hier op *de rechtvaardige*. Hier zien we hoe een uitspraak uit dit kleine

boek *Habakuk* van fundamenteel belang is voor de rechtvaardiging door God in het evangelie. Rechtvaardiging is geen proces, maar een afgesloten handeling met een blijvend resultaat.

2. In *Galaten 3* gaat het over geloof tegenover werken van de wet. Paulus haalt dit vers van Habakuk aan om aan te tonen dat het onmogelijk is op grond van werken van de wet leven te krijgen. Wet en geloof hebben geen enkel raakvlak. Het accent ligt hier op *geloof*. Alleen door geloof is het mogelijk als een rechtvaardige te leven.
3. In *Hebreeën 10* gaat het, zoals uit het verband blijkt, over de tegenstelling tussen leven en dood, ofwel het zich onttrekken tot verderf. Er wordt gewaarschuwd zich niet te onttrekken en om te komen, maar te leven door geloof. Alle geloofshelden van het daaropvolgende hoofdstuk, *Hebreeën 11*, hebben door geloof geleefd. De nadruk ligt hier op *leven* met het oog op het betere vaderland.

Zolang het profetische woord nog niet in vervulling is gegaan en het nog chaos in de wereld is, heeft de Godvrezende slechts één houvast en dat is het geloof. Het gaat om praktisch geloof om op aarde te leven. Geloof is het onwankelbare vertrouwen in de trouw van God dat Hij Zijn beloften zal vervullen *(Ps 89:34-35)*. Geloof onderwerpt zich aan God in vertrouwen, terwijl de Chaldeeër opgeblazen is en op zichzelf vertrouwt.

Maar Mijn goedertierenheid zal Ik bij hem niet wegnemen
en in Mijn trouw niet falen.
Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen
en wat over Mijn lippen gekomen is, niet veranderen.
(Ps 89:34-35)

De trotse man heeft geen succes | *vers 5*

> 5 *En ook omdat hij trouweloos handelt [bij] de wijn,*
> *[en] een trots man is, maar hij zal niet slagen;*
> *[hij] die zijn keel wijd openspert als het graf,*
> *en net als de dood is, die niet verzadigd wordt,*
> *[hij] die alle heidenvolken bij zich verzameld heeft,*
> *en alle volken bij zich bijeengebracht heeft.*

Dit vers sluit aan op *vers 4a*, dat in zijn directe toepassing op Belsazar slaat. Hier gaat de beschrijving verder. Belsazar geeft zich aan wijn over *(Dn 5:1-4)*. Dat benevelt zijn denken en brengt hem tot trouweloos handelen. Wijn

geeft aan de drinker ervan niet de gewenste vreugde en kracht, maar voert hem naar een zekere ondergang *(Sp 23:31-32)*. In zijn trots denkt hij over alles te heersen, maar hij zal er niet in slagen zijn positie vast te houden.

De Babyloniërs zijn even onverzadigbaar als het graf en de dood die met opengesperde keel zijn slachtoffers inslikt. Ze zijn net zo onverzadigbaar in het tot zich trekken en onderwerpen van *"alle heidenvolken"* als de dood is in het tot zich trekken van mensen *(Sp 30:15-16)*. In zijn onophoudelijke hunkering naar meer heeft hij *"alle volken bij zich bijeengebracht" (vgl. Pr 5:10)*. Achter deze trotse, hoogmoedige veelvraat rijst de gestalte op van de goddeloze in de eindtijd, het beest uit de zee *(Op 13:1-10)*.

Wie het geld liefheeft, wordt van geld nooit verzadigd, en wie de overvloed liefheeft, niet van inkomsten. Ook dat is vluchtig. (Pr 5:9)

Spreuk, spotlied, raadsels – eerste 'wee' | *verzen 6-8*

> 6 *Zullen [dan] die allen niet een spreuk en een spotlied, [vol] raadsels, over hem aanheffen?*
> *Men zal zeggen:*
> *Wee hem die vermeerdert wat niet van hem is*
> *– hoelang [nog]? – die gepand goed op zich laadt!*
> 7 *Zullen niet, opeens, zij die u bijten, opstaan,*
> *ontwaken wie u doen beven,*
> *zodat u hun tot buit wordt?*
> 8 *Omdat ú vele heidenvolken beroofd hebt,*
> *zullen alle overgebleven volken u beroven,*
> *vanwege het [vergoten] bloed van de mensen*
> *en het geweld tegen het land,*
> *de stad en al zijn inwoners.*

In de vorm van een spotlied wordt in de *verzen 6-20* de ondergang van Babel beschreven. In *vers 6* komen *"die allen"*, dat zijn de volken, aan het woord. Zij uiten zich in een spotlied. Het lied is profetisch van inhoud en heeft geldigheid voor alle tijden en volken *(vgl. Mi 2:4; Js 14:4)*.

Een *"spotlied"* is een actie van mensen die er plezier in hebben anderen te bespotten. *"Een spreuk"* kan een kort en bondig gezegde zijn, maar ook een uitgebreide gelijkenis. Het kan ook de omschrijving van een situatie zijn die

een les inhoudt. Dat laatste is hier de bedoeling. Een 'raadsel' is hier een bedekte vorm van spot die ontcijferd moet worden. Het raadselachtige zit hem daarin dat het van toepassing is op Babel, maar daarna op de Meden en vervolgens op de Grieken enzovoort.

Alle volken zullen niet alleen Babel belachelijk maken, maar hem ook gebruiken als een voorbeeld waarop ze anderen wijzen om hun te leren wat er zal gebeuren met hen die geen respect voor God of hun medemensen hebben.

Het lied heeft vijf coupletten. Elk couplet bevat een *"wee hem"*. De eerste vier beginnen ermee; in het vijfde couplet staat het op een andere plaats *(verzen 6b,9,12,15,19)*. Elk couplet bestaat uit drie versregels. Er staat ook nog een nadere verklaring die wordt ingeluid met *"want"* of *"omdat"*.

Het eerste 'wee' komt over hem vanwege het zich toe-eigenen van goederen die niet van hem zijn. Het betreft zijn roofzucht en plundering. Het is de zonde van de begeerte, het niet tevreden zijn met wat men heeft. Wij leven in de tijd dat het rijk van het beest, dat is het verenigd Europa, steeds meer gestalte krijgt. Het is een rijk van geweld dat zich toe-eigent wat hem niet toebehoort.

"Hoelang?" is weer de vraag van de gekwelde ziel. Het antwoord op deze vraag is: zeventig jaar. Allen aan wie Babel zich heeft verrijkt, zullen zich tegen hem keren *(vers 7)*. Dan is Babel zelf de buit van de volken die het heeft uitgebuit. Het wordt veroverd door de Meden en de Perzen. *"Bijten"* is hetzelfde als woekerrente nemen, dat doet pijn.

De reden van het voorgaande wordt in *vers 8* gegeven. De omringende volken zullen Babel slaan en het leegschudden. Babel zal met dezelfde maat worden gemeten als waarmee het zelf gemeten heeft *(Mt 7:2)*.

Tweede 'wee' | *verzen 9-11*

> 9 *Wee hem die op winstbejag uit is voor zijn huis,*
> *om zijn nest in de hoogte te bouwen,*
> *om zich te redden uit de greep van het kwaad!*
> 10 *U hebt schande voor uw huis beraamd.*
> *Door vele volken uit te roeien,*
> *hebt u tegen uw leven gezondigd,*

> 11 *want de steen schreeuwt vanuit de muur,*
> *en de balk antwoordt erop vanuit het houtwerk.*

Het tweede 'wee' komt over Babel vanwege zijn hebzucht en zelfverheffing. Na de roof- en plunderzucht van het 'wee' van de vorige verzen is het *"winstbejag"* een vanzelfsprekende opvolger, waardoor hij zijn huis van vastigheid en duurzaamheid wil verzekeren *(vers 9)*. 'Winstbejag' is een negatief woord, wat nog wordt versterkt doordat die winst onrechtmatig verkregen is.

Babel heeft zijn buit gebruikt om zich zodanig te beveiligen, dat hij meent onaantastbaar en onbereikbaar voor het kwaad te zijn, van welke kant dat ook zou mogen komen. Niemand kan hem benaderen. Hij meent in zijn hoogmoed dat hij uit de greep van het kwaad zal blijven. Hij acht zijn heerschappij even onneembaar als een adelaarsnest in de hoogte. Het hoog bouwen van zijn nest karakteriseert de hoogvliegende gedachten van het hart. Met deze hoogmoedige instelling en zijn in de hoogte gebouwde fort lijkt Babel op Edom dat zich ook veilig waande op een onneembare hoogte *(Ob 1:3-4)*.

Met *"zijn huis" (vers 9)* en *"uw huis" (vers 10)* wordt de dynastie van Nebukadnezar bedoeld, waarin de koninklijke familie, inclusief de koning, begrepen is. Zoals een adelaar zijn nest hoog bouwt om het tegen verwoesting te beschermen *(Jb 39:30)*, zo tracht de Chaldeeër door roof en plundering zijn koninkrijk te verhogen en te verstevigen zodat zijn familie hem niet ontrukt kan worden.

Door goddeloos handelen heeft Babel het graf van zijn eigen bouwwerk gegraven *(vers 10)*. Wat hij als het versterken van zichzelf bedoelt, zal hem tot schande worden. Alles wat tegen God gericht is, zal als een boemerang op hem zelf terugkeren *(Jr 7:19)*. Wat de goddeloze ook op het oog heeft tot bevrediging van zijn ambitie, hebzucht, plezier of welke begeerte ook, het enige waartoe dit egoïstische streven leidt, is schaamte en dood.

God zegt: *"Wie echter tegen Mij zondigt, doet zijn ziel geweld aan. Allen die Mij haten, hebben de dood lief" (Sp 8:36b)*. Dit geldt in hoge mate voor Babel. Het oordeel dat hem treft, is de tegenhanger van de oordelen die hij zelf over anderen heeft gebracht. Wat een mens zaait, dat zal hij oogsten.

Zelfs de onbezielde dingen zullen Babel beschuldigen van bloedschulden en zonde en getuigen van zijn goddeloze handelen *(vers 11; vgl. Lk 19:40)*. Het

is ermee als met al de werken van God: zij hebben een stem en getuigen van Hem door Wie zij tot stand zijn gekomen. Zo hebben ook al de werken van een mens een stem en getuigen van hem die hen heeft gemaakt of gebruikt. Het schreeuwen van de steen is vanwege de misdaden die zijn begaan om ermee te kunnen bouwen. De stenen roepen om wraak *(vgl. Gn 4:10)*, omdat ze geroofd zijn of gekocht zijn met geroofd geld om te kunnen bouwen. Het antwoord van de balk heeft de zin van instemmen met het schreeuwen van de steen.

En Hij zei: Wat hebt u gedaan! Er is een stem van het bloed van uw broer, dat van de aardbodem tot Mij roept. (Gn 4:10)

Derde 'wee' | *verzen 12-14*

> 12 *Wee hem die een stad met [vergoten] bloed bouwt,*
> *die een stad op onrecht grondvest!*
> 13 *Zie, is het niet*
> *van de HEERE van de legermachten*
> *dat volken zich inspannen voor het vuur*
> *en natiën zich voor niets afmatten?*
> 14 *Want de aarde zal vol worden*
> *met de kennis van de heerlijkheid van de HEERE,*
> *zoals het water [de bodem van] de zee bedekt.*

Het derde 'wee' komt over Babel vanwege het onderdrukken van overwonnen volken. Het streven van Babel om door zondig gewin zijn koninkrijk duurzaam te grondvesten toont zich ook in het bouwen van steden met het bloed en zweet van onderworpen volken *(vers 12)*. Het materiaal waarmee Babel zijn steden bouwt, is verkregen door bloedvergieten. Gevangenen worden ingezet bij de bouw ervan.

Het resultaat van de geschiedenis van de mens ligt niet in de gebeurtenissen zelf, maar in het geopenbaarde voornemen van *"de HEERE van de legermachten"* Die de gebeurtenissen leidt *(vers 13)*. Hij is er de oorzaak van dat al de bouwwerken die op die manier tot stand zijn gekomen, geen stand zullen houden.

Dat Hij Zich hier voorstelt als *"de HEERE van de legermachten"*, wil zeggen dat Hem alle legermachten in de hemel en op de aarde ten dienste staan, ze staan onder Zijn gezag. Hij is de Opperbevelhebber over alle geschapen

machten, maar vooral over Israël. Alles wat tegen Hem opstaat, wordt door Hem geoordeeld. Babel zal het ondervinden, wanneer zijn rijk door het vuur zijn einde vindt. Al zijn werk is tevergeefs. *"Inspannen voor het vuur"* wil zeggen dat ze de zware arbeid die de krachten verteert en waarmee ze de stad hebben gebouwd, slechts hebben gedaan om door vuur verteerd te worden. Er blijft niets van over *(Jr 51:58)*.

Zo zegt de HEERE van de legermachten:
De brede muur van Babel
zal zeker geslecht worden,
en zijn hoge poorten
zullen met vuur aangestoken worden.
Zo hebben de volken zich voor niets moe gemaakt,
de natiën voor vuur – en zij zijn afgemat.
(Jr 51:58)

Wat in tegenstelling tot *vers 13* wel blijft, is wat ervoor in de plaats komt: het koninkrijk van God *(vers 14)*. Als alle menselijke vijandige machten weggevaagd zijn, zal het koninkrijk van God en van Zijn Christus alle koninkrijken vervangen. Het resultaat daarvan zal zijn dat de aarde vol zal zijn *"met de kennis van de heerlijkheid van de HEERE" (Nm 14:21; Js 11:9)*. *"Het water"* dat *"[de bodem van] de zee bedekt"*, is een beeld van de overweldigende volheid, in zijn lengte, breedte en diepte.

Het voornemen van God toen Hij de aarde schiep, was dat deze Zijn heerlijkheid zou weerspiegelen. Zijn heerlijkheid vulde later de tabernakel en de tempel, Zijn woonplaats op aarde. Straks is de hele aarde Zijn woonplaats. Alles op aarde is dan volledig in overeenstemming met Hem, zodat Hij opnieuw kan rusten in Zijn werken. Hij zal dan voor eeuwig worden geprezen *(Ps 72:19)*.

Geloofd zij voor eeuwig Zijn heerlijke Naam;
laat heel de aarde met Zijn heerlijkheid vervuld worden.
Amen, ja, amen. (Ps 72:19)

Vierde 'wee' | *verzen 15-17*

> 15 *Wee hem die zijn naaste te drinken geeft,*
> *u die uw vergif daaraan toevoegt, en hem ook dronken maakt*
> *om hun naaktheid te aanschouwen.*
> 16 *U bent eerder met schande verzadigd dan met eer.*
> *Drink ook zelf en laat [uw] voorhuid zien.*
> *De beker in de rechterhand van de HEERE zal op u overgaan:*
> *schandelijk braaksel over uw eer.*

> 17 *Want het geweld tegen [de] Libanon zal u bedekken*
> *en de verwoesting onder de dieren zal ontsteltenis teweegbrengen,*
> *vanwege het [vergoten] bloed van de mensen, en het geweld aan het land,*
> *de stad en al zijn inwoners.*

Van wreedheid in het derde 'wee' gaat de profeet in het vierde 'wee' over Babel over op zijn schaamteloze behandeling van *"zijn naaste"*, die hij lief zou moeten hebben. Dronkenschap maakt schaamteloos *(vers 15; Gn 9:21)*. Babel voert de volken dronken om er zijn lusten teugelloos op los te laten.

God zal Babel dronken maken en hem ontdoen van alle schaamtegevoel en hem naakt maken en alle eer ontnemen *(vers 16; Jr 25:15)*. Babel krijgt de beker te drinken die hij anderen te drinken heeft gegeven, opdat hij ook dronken zal neerliggen. Deze beker wordt hem door de HEERE gegeven. Ook Jeremia spreekt over de beker van de HEERE, die vol is van Zijn toorn en die Hij de volken te drinken geeft *(Jr 25:26)*.

Het *"schandelijk braaksel"* is alles wat zij in hun vraatzucht hebben verzwolgen en wat weer als braaksel naar buiten komt. Wat toen hun eer was, zal nu met dit braaksel worden bedekt. Zo zal de HEERE ervoor zorgen dat Babel zich als een dronkenman om en om zal wentelen in zijn eigen braaksel, wat een weerzinwekkend en misselijk makend gezicht zal zijn.

Ze hebben de Libanon in het noorden, waar ze het land zijn binnengekomen, ontbost, bloot en kaal gemaakt door hun militaire campagnes *(vers 17)*. De dieren die zich daar bevonden, hebben ze gedood. Land, stad en inwoners zien in *vers 8* op de volken, terwijl er hier Juda en Jeruzalem met zijn inwoners mee worden bedoeld. Babel heeft daar een slachting aangericht. Het geweld dat hij anderen heeft aangedaan, zal op zijn eigen hoofd terugkeren, zodat hij eronder bedekt wordt.

Vijfde 'wee' | *verzen 18-19*

> 18 *Wat is het nut van een gesneden beeld, wanneer zijn maker het gesneden heeft,*
> *[of] van een gegoten beeld dat leugens onderwijst,*
> *wanneer de maker op zijn maaksel vertrouwt*
> *terwijl het stomme afgoden zijn die hij maakt?*

> 19 *Wee hem die tegen het stuk hout zegt: Word wakker!*
> *[en:] Ontwaak! tegen een zwijgende steen.*
> *Zouden zij [iemand] kunnen onderwijzen?*
> *Zie, het is met goud en zilver overtrokken,*
> *maar er zit volstrekt geen [levens]geest in hem.*

Het vijfde en laatste 'wee' komt over Babel vanwege de grootste van alle zonden: afgoderij. Dit *"wee"* wordt in het tweede deel van dit couplet uitgesproken *(vers 19)*. Dit kwaad is rechtstreeks tegen de HEERE Zelf gericht. De HEERE wordt vervangen door een zelfgemaakt beeld.

Om krachtig de volkomen waardeloosheid ervan aan te geven vraagt de profeet welk nut een afgod heeft *(vers 18; vgl. Js 44:9-10; Jr 2:11)*. Natuurlijk heeft een afgod geen enkel nut. De afgod is *"een gegoten beeld dat leugens onderwijst"*. De afgod is een 'leugenleraar' die bij zijn aanbidders de waanidee bevordert dat hij God is en kan doen, wat van de ware God verwacht mag worden, terwijl het een nietige afgod betreft. Hoe dwaas is het om te vertrouwen op iets wat de eigen handen hebben gemaakt.

Een afgod kan nog zo overtrokken zijn met alle aardse rijkdom, het is en blijft een dood ding, er is geen leven in en het komt er ook nooit in *(vers 19)*. Zo'n god kan niets voor iemand doen. Het is opperste dwaasheid dode materie aan te roepen in de verwachting dat er een reactie komt. Nog erger is dat door een dergelijke aanbidding van een afgod de ware God wordt geloochend. God geeft Zijn eer aan geen ander. Wie Hem veracht, zal door Hem veracht worden *(1Sm 2:30b)*. Over hen die een afgod aanroepen, spreekt Hij Zijn *"wee"* uit.

Wees stil voor God! | *vers 20*

> 20 *Maar de HEERE is in Zijn heilige tempel.*
> *Wees stil voor Zijn aangezicht, heel de aarde!*

Na het lied komt ineens uit de mond van Habakuk de tegenstelling. Habakuk is een ander mens geworden. Hij is door alles wat hij heeft gezien en gehoord onder de indruk gekomen van Wie God is. Het woord *"maar"* waarmee hij begint, wijst op de tegenstelling die er is tussen de afgoden en de levende God, Die alles ziet en regeert. Hij is niet verborgen achter goud

en zilver, maar levend in de hemel, *"Zijn heilige tempel"*, klaar en gewillig om Zijn volk te helpen.

Wees stil voor het aangezicht van de HEERE, alle vlees, want Hij is ontwaakt uit Zijn heilige woning. (Zc 2:13)

Hij is de Almachtige in Wiens tegenwoordigheid het gepast is vol eerbied te zwijgen *(Zc 2:13; Zf 1:7a)*, in het besef dat Hij het oordeel doet uitgaan. Dit geldt voor de hele aarde, want Hij is de God van *"heel de aarde"*. Hem komt stilheid toe vanwege Zijn indrukwekkende majesteit. Het past de mens stil te zijn voor God. Wat Hij te zeggen heeft, is belangrijker dan wat wij te zeggen hebben. Habakuk roept vooral de trotse opscheppers op hun mond te houden voor die majesteit.

Job doet er ook het zwijgen toe als hij oog in oog is komen te staan met God en het uitroept: *"Ik leg mijn hand op mijn mond" (Jb 39:37)*. Hij wordt stil voor God. Dan kan God tot Hem gaan spreken. Hij is hierin een voorbeeld voor ons. Als wij stil worden voor God, kan Hij gaan antwoorden op onze vragen.

Habakuk 3

Een gebed van Habakuk | *vers 1*

> *1 Een gebed van Habakuk, de profeet. Op Sjigjonot.*

Hier begint een nieuw gedeelte, wat wordt aangegeven door opnieuw naar *"Habakuk, de profeet"* te verwijzen *(Hk 1:1)*. In tegenstelling tot de oproep van het laatste vers van het vorige hoofdstuk *(Hk 2:20)* zwijgt Habakuk niet. Hij brengt in zijn stilheid een lofzang aan God *(Ps 65:2)*.

De lofzang is [in] stilte tot U, o God, in Sion;
aan U zal de gelofte nagekomen worden.
(Ps 65:2)

Zijn lofzang is *"een gebed"*. Het wordt een gebed genoemd om het gewijde van dit gedeelte aan te geven, het is gewijd aan God. Het is een gebed omdat de tijd van de vervulling nog niet is aangebroken. Het gebed legt de gevoelens bloot van de profeet nadat hij in *Habakuk 1* heeft gehoord over het oordeel dat God moet brengen over Zijn volk en in *Habakuk 2* door wie Hij dat zal doen.

Dat zijn naam en zijn dienst worden genoemd, geeft aan dat het niet alleen om gevoelens gaat, maar aansluit op de gegevens die eerder vermeld zijn en dat dit gebed ook profetisch van inhoud is. Het is een getuigenis van de Heilige Geest in de gevoelens van de door de Geest verlichte profeet.

"Sjigjonot" is een term uit de muziek. Een gelijksoortige term, *sjiggajon*, staat in de aanhef van *Psalm 7 (Ps 7:1)*. De term lijkt weer te geven dat het gaat om een overwinningslied, een lied dat gezongen wordt in grote opwinding, met snel wisselende emoties. Deze term laat zien dat er een verbinding is tussen dit lied en de psalmen. Het is ook een aanwijzing dat Habakuk niet alleen op deze manier zijn gedachten tot uitdrukking brengt, maar deze 'psalm' componeert voor gebruik in Israël.

Het werk van de HEERE | *vers 2*

> *2 HEERE, [toen] ik Uw tijding hoorde,*
> *heb ik gevreesd.*
> *HEERE, Uw werk, behoud het in het leven in het midden van de jaren,*
> *maak [het] bekend in het midden van de jaren.*
> *Denk in [Uw] toorn aan ontferming!*

Nu spreekt Habakuk erover dat de HEERE hem heeft geantwoord, terwijl hij er eerst zo mee worstelde dat God hem niet hoorde *(Hk 1:2)*. Zijn eerste oefening in Gods tegenwoordigheid wordt gekenmerkt door vrees als hij zich realiseert dat de toestand van het volk zo erg is, dat God het moet oordelen. Wat de profeet in *Habakuk 2* heeft gehoord over de Babyloniërs, heeft hem met schrik en angst vervuld. Hij geeft daar nu tegenover God uiting aan dat Hij Zijn werk zal vervullen, zowel door Babel tegenover Israël als tegenover Babel zelf. Zijn werk is een werk in oordeel tegenover de vijand en in genade tegenover Israël. Wij zien dat werk gestalte krijgen.

Het gaat om *Zijn* werk, *"Uw werk"*, niet dat van ons. Nodig is dat God Zijn werk in het leven behoudt of verlevendigt. Het betreft daarbij niet een werk aan het begin of aan het einde, maar *"in het midden van de jaren"*. Het begin is het begin van Gods werk in de verlossing van Israël. Het einde ziet op de verlossing van Israël in de eindtijd. De tussentijd is de tijd waarin de profeet leeft. Hij leeft tussen de tijd van de tuchtiging van de HEERE door Babel als noodzakelijk begin van de verlossing en de verbreking van Babel door de HEERE.

Het is een gebed van hen die in het midden van hun leven staan. Dan kan het gevoel komen dat de eerste krachten verdwenen zijn en dat het succes van de eerdere dagen niet herhaald kan worden. Maar laten we eraan denken dat het *Gods* werk is en dat Hij het in het leven kan behouden in het midden van de jaren. Hij kan dat ons bekendmaken als we dat vergeten zijn of nodig hebben. Als we het moeilijk hebben en Gods tucht voelen, mogen we Hem herinneren aan Zijn ontferming.

Het volk heeft elk recht op behoudenis verspeeld, maar de ontferming in God kan worden aangesproken. Er kan geen beroep op verdienste worden gedaan, wel op genade. Als daarop een beroep wordt gedaan, betekent dat een erkenning van schuld *(Ps 51:2)*. Wat Israël betreft, vraagt de profeet aan God om Zijn oordeel door ontferming te temperen. God zal dat doen ten aanzien van de getrouwen onder Zijn volk.

De verschijning van God | *vers 3*

> 3 *God kwam van Teman,*
> *de Heilige van het gebergte Paran.* *Sela*

> *Zijn majesteit bedekte de hemel,*
> *de aarde was vol van Zijn lof.*

In feite is alleen *vers 2* een gebed. Wat vanaf *vers 3* volgt, is een herhaling van de daden van God in het verleden met betrekking tot de vroegere verlossing van Zijn volk. Soms vragen we dingen aan God om voor ons te doen, terwijl het meer oplevert als we ons bezighouden met erover na te denken wat Hij aan en in ons heeft gedaan in en door de Heer Jezus in de verlossing die Hij heeft bewerkt.

De *verzen 3-15* beschrijven de verschijning van God, ook wel theofanie = Godsverschijning genoemd. God verschijnt om het oordeel over de vijanden van Zijn volk te voltrekken en Zijn volk te bevrijden. Hij maakt Zijn heerlijkheid zichtbaar. Hij doet dat in oordeel over Zijn vijanden en in verlossing voor Zijn volk. Hij is de Schepper en Regeerder van de wereld, Degene voor Wie iedereen respect moet tonen en Degene Die alle dingen bestuurt.

Hij *"kwam"*, geeft een activiteit aan. Het toont God in Zijn handelen. Het herinnert aan Gods verschijning aan Zijn volk op de berg Sinaï *(Ex 19:16-19)*. Hier gaat het om andere plaatsen. *"Teman"* is een plaats die nauw verbonden is aan Edom *(Jr 49:7)*. *"Paran"* ligt westelijk van Edom. Beide plaatsen liggen ten zuiden van Juda.

Hij verschijnt als *"de Heilige" (vgl. Hk 1:12)*. In die hoedanigheid oordeelt Hij. Habakuk houdt zich bezig met het terzijdestellen van vijandige machten. In de verschijning van God ziet hij de toekomstige verlossing. Deze verschijning baseert hij op wat in het verleden van God zichtbaar is geworden. Zoals Hij op de berg Sinaï is verschenen na de verlossing uit Egypte, zo ziet Habakuk het hier in geloof gebeuren in de toekomst. Overal aan de hemel die de aarde overkoepelt, wordt Zijn majesteit, dat is Zijn verhevenheid en waardigheid als Heerser, waargenomen. Het effect daarvan op de aarde onder de hemel is dat die vol lof is voor Hem.

Habakuk geeft hiermee aan dat herstel altijd komt door terug te keren naar het begin *(vgl. Dt 33:2)*. Hij ziet Gods heerlijkheid net als op de berg Sinaï weer openbaar worden en

> *Hij zei:*
> *De HEERE is van Sinaï gekomen,*
> *[als de zon] kwam Hij uit Seïr op.*
> *Hij verscheen blinkend vanaf de Paranbergen,*
> *... (Dt 33:2)*

dezelfde route afleggen. God komt om de vijanden te verslaan en Zijn volk te verlossen. Dit krijgt zijn vervulling bij de wederkomst van de Heer Jezus.

Als God optreedt ten behoeve van Zijn volk om het te zegenen, heeft Hij ook zegen voor de hemel en de aarde op het oog. Het lijkt er soms op dat Hij in een begrensde sfeer werkt, maar Hij wil de hele schepping in de zegen laten delen.

'Sela' geeft een rust of pauze aan. Dit woord komt zo'n zeventig keer in *Psalmen* voor en drie keer in dit hoofdstuk.

Hij komt in verterende gloed | *vers 4*

> 4 *Er was een glans als van het zonlicht;*
> *lichtstralen kwamen uit Zijn hand,*
> *daarin ging Zijn macht schuil.*

De weerkaatsing van Zijn verschijning is overal waarneembaar. De Heer Jezus komt als de bliksem *(Mt 24:27)*. Het zonlicht in zijn verlichtende glans is het meest geschikte aardse element om de vlekkeloze reinheid van de Heilige voor te stellen, Hij Die licht is en in Wie *"in het geheel geen duisternis is" (1Jh 1:5)* en *"bij Wie geen verandering is of schaduw van omkering" (Jk 1:17b)*.

Toch zijn die indrukwekkende openbaringen van glans en luister slechts uiterlijke manifestaties van God Die mensen kunnen waarnemen *(Ps 104:2a)*. Ze zijn in werkelijkheid een bedekking of verhulling van Zijn ware kenmerken. Deze openbaringen werken als een sluier die Zijn macht bedekt. Als Hij Zijn macht onbedekt zou tonen, zou alles verteerd worden. Hij is de God Die *"een ontoegankelijk licht bewoont, Die geen mens gezien heeft of zien kan" (1Tm 6:16)*.

> *Hij hult Zich in het licht als in een mantel, ... (Ps 104:2a)*

De verhulling van Zijn macht en Zijn licht werd zichtbaar toen de Heer Jezus op aarde kwam als het licht, om te verlossen. Zijn macht was verborgen en ging schuil in Zijn Mens-zijn. Dat Hij Mens is geworden, is als het ware het 'omhulsel van Zijn macht'. Het was verborgen voor wijzen en verstandigen, maar niet voor de kinderen *(Mt 11:25)* en ook niet voor de vrouw die Hem in geloof aanraakte en de kracht ervoer die van Hem uitging *(Lk 8:43-48)*.

Instrumenten van oordeel | *vers 5*

> 5 *Voor Hem uit ging de pest,*
> *de gloed ervan volgde Hem op de voet.*

Gods macht wordt hier geopenbaard in de uitoefening van Zijn oordeel door middel van de plaag van *"de pest"*. Hij verteert door de plaag van de pest wat vóór Hem is en laat *"de gloed"* van een verkoold terrein achter Zich. De heilige God wordt begeleid door de uitvoerders van Zijn oordeel, de pest en de gloed; anderen vertalen 'pest' en 'plaag'.

Pest en plaag worden als personen voorgesteld. De ene persoon gaat voor Hem uit, als een schilddrager *(vgl. 1Sm 17:7)*, de andere persoon komt direct achter Hem aan, als een dienaar *(vgl. 1Sm 25:42)*. Het wijst erop dat Zijn komst tot bevrijding van Zijn volk gepaard zal gaan met plagen die de aarde zullen treffen.

Gods wegen zijn eeuwig | *verzen 6-7*

> 6 *Hij stond en deed de aarde schudden,*
> *Hij keek en liet heidenvolken opspringen.*
> *De aloude bergen werden verpletterd,*
> *de eeuwige heuvels hebben zich neergebogen.*
> *De eeuwige wegen zijn van Hem.*
> 7 *Ik zag de tenten van Kusjan [gebogen] onder het onrecht,*
> *de tentkleden van het land Midian sidderden.*

In deze twee verzen zien we welke indruk de komst van God maakt op de schepping en op de mensen. God is van ver gekomen en heeft Zich hier als het ware opgesteld als een krijgsheld om de vijanden te oordelen.

1. *"Hij stond"* is geen pose, een statische houding, maar de overweldigende tegenwoordigheid van Zijn Persoon, voor Wie niets onbeweeglijk kan blijven staan. Waar Hij is, gaat alles *"schudden"*.
2. *"Hij keek"* heeft eenzelfde effect. Als Hij kijkt, is dat een doorvorsend kijken, een volkomen doorgronden. Daarop reageren de heidenvolken met *"opspringen"*.

Zijn staan en Zijn kijken hebben een uitstraling, ze doen iets. Het zijn indrukwekkende activiteiten.

Al het geschapene, hoe lang het ook al bestaat, zoals *"de aloude bergen"* en *"de eeuwige heuvels"*, zal verdwijnen. Het lijkt alsof het lange bestaan niet kan worden aangetast, zoveel eeuwen hebben ze al getrotseerd, zodat er geen gedachte aan verandering aanwezig is. Voor de mens bestaan ze eeuwig. Maar als Hij komt, blijken ook de grootste symbolen van stabiliteit en onveranderlijkheid geen stand te houden en tijdelijk en vergankelijk te zijn.

Dat staat allemaal tegenover Zijn *"eeuwige wegen"*, die werkelijk eeuwig blijven omdat het wegen *"van Hem"* zijn. De stabiliteit en het blijvende karakter van Gods wegen in Christus, zoals die worden gezien in Zijn heilige tempel, zijn het vertrouwen en de vreugde van het geloof.

Dan geeft Habakuk nog de reactie van twee nomadenvolken weer *(vers 7)*. Als de aarde schudt en de heidenvolken opspringen als Hij aloude bergen verplettert en eeuwige heuvels neerbuigt, wat is dan de reactie van kleine volken? In hun tenten huist en heerst onrecht. Als God in Zijn majesteit in Zijn marsroute aan hen voorbijtrekt, komen zij daarvan zozeer onder de indruk, dat zij sidderen.

"Kusjan" is de verlengde vorm van Cusj. De bevolking daarvan woont aan de Afrikaanse kust van de Rode Zee. De bevolking van Midian woont aan de Arabische kust van de Rode Zee.

De toorn van de HEERE | *verzen 8-9*

> 8 *Was de HEERE tegen de rivieren ontbrand?*
> *[Woedde] Uw toorn tegen de rivieren,*
> *of was Uw verbolgenheid tegen de zee,*
> *dat U op Uw paarden reed?*
> *Uw wagens [brachten] heil.*
> 9 *U haalde Uw boog tevoorschijn*
> *[om] de eden, aan de stammen gedaan [door] het woord.* *Sela*
> *Met rivieren spleet U de aarde.*

Tot nu toe heeft de profeet beschreven hoe de HEERE verschijnt. Nu gaat hij van beschrijvend over op aansprekend. Hij spreekt tot de HEERE *(vers 8)*. God heeft Zich als Rechter van de wereld opgesteld, als een tot de strijd toegeruste krijgsheld, en nu vraagt de profeet over wie Zijn toorn komt.

Niet dat hij een antwoord verwacht. Het is meer om de grootheid van de Goddelijke toorn te benadrukken.

Hij spreekt over rivieren en de zee in algemene termen, hoewel hier ook gedacht kan worden aan de rivieren de Nijl, de Jordaan en de Rode Zee als het doelwit van Gods kracht *(Ex 7:14-25; Ex 14:16-22; Jz 3:13-17)*. Hij oordeelde de Nijl en baande een weg door beide andere wateren. Het ging Hem daarbij om de behoudenis, het *"heil"*, van Zijn volk. Daarom reed Hij (symbolisch) op Zijn paarden en gebruikte Hij (symbolisch) Zijn wagens.

In *vers 9* wordt het beeld van de strijdende God met Zijn paarden en wagens doorgetrokken. Hij voerde Zijn voornemen tot ingrijpen uit. Alle voorbereidingen waren getroffen. De boog als wapen werd zichtbaar gemaakt en klaar tot gebruik. We zien het voor ons: de Strijder in de wagen Die met de gespannen boog de vijand tegemoet of achterna snelt om hem te doden. Hij lost hiermee de eed in die Hij aan de aartsvaders gezworen heeft en die Hem ertoe brengt om de stammen van Israël te bevrijden *(Dt 32:40-42)*.

Met een enorme voortgestuwde watermassa snijdt de HEERE de aarde open *(vgl. Mi 1:4)*. Mogelijk worden hier de onderaardse *"bronnen van de grote watervloed"* bedoeld die de aarde openbarsten *(vgl. Gn 7:11)*. Het toont Gods almacht in Zijn oordeel. Hij kan rivieren droogleggen voor Zijn volk en Hij kan daarmee de aarde onbegaanbaar maken voor de vijanden van Zijn volk.

Gods macht over de watervloed | *vers 10*

> 10 *De bergen zagen U, zij beefden van angst.*
> *Een vloed van water stroomde voorbij,*
> *de watervloed liet zijn stem klinken,*
> *hoog hief hij zijn handen op.*

De machten op aarde zien bevend op naar Gods majesteit en geven Hem eer. De bergen en de watervloed worden als personen voorgesteld. Ze beven, laten hun stem horen en heffen hun handen op om uiting te geven aan hun ontzag voor Hem. Wat een waarschuwend voorbeeld is dat voor de snoevende mens, die meent dat 'zijn kracht zijn god' is *(Hk 1:11)*.

Om zijn gevoelens onder woorden te brengen in de situatie waarin hij zich bevindt, maakt Habakuk in zijn beschrijving gebruik van *Psalm 77 (Ps 77:17-21)*. De dichter van de psalm heeft dezelfde gevoelens als hij. Dat komt omdat zij door dezelfde Geest geleid worden.

Gods macht over zon en maan | *vers 11*

> 11 *Zon en maan stonden stil in [hun] woning;*
> *met het licht bewogen Uw pijlen zich voort,*
> *met de gloed Uw glinsterende speer.*

Zon en maan zijn de voortdurende en onaantastbare symbolen van de geschapen orde in de schepping. Maar zij houden op met hun functie bij het zien van Gods majesteit en staken hun eeuwenlange loop. Hun licht treedt terug, zij trekken hun glans in bij het zien van de alles te boven gaande lichtglans van Gods majesteit. Hun licht is overbodig bij het licht van Gods pijlen en de gloed van Zijn glinsterende speer *(vgl. Js 60:19)*.

> *De zon zal voor u niet meer zijn tot een licht overdag*
> *en als een schijnsel zal u de maan niet verlichten,*
> *maar de HEERE zal voor u zijn tot een eeuwig licht*
> *en uw God tot uw sieraad. (Js 60:19)*

Het ligt niet voor de hand dat hier wordt verwezen naar het wonder in Gibeon bij de verovering van het land, waar Jozua de zon en de maan gebiedt om stil te staan *(Jz 10:12)*. Daar zijn ze blijven schijnen, terwijl het hier gaat om het intrekken van hun glans uit eerbied voor Gods majesteitelijke verschijning die hun glans ver overtreft.

Gods pijlen en speer zijn schiet- en werpwapens die Hij tegen de vijand gebruikt als middelen om Zijn toorn te uiten. Misschien kunnen we hierbij denken aan bliksemstralen die van Gods troon uitgaan en de mensen verschrikken. Mensen hebben daar geen vat op. Angst overvalt hen als ze door bliksemflitsen worden omgeven.

Oordeel en behoudenis | *verzen 12-13*

> 12 *In gramschap schreed U voort [over] de aarde,*
> *in toorn vertrapte U de heidenvolken.*
> 13 *U bent uitgetrokken tot heil van Uw volk,*
> *tot heil van Uw Gezalfde.*

> *U hebt het dak van het huis van de goddeloze verbrijzeld,*
> *U legt het fundament bloot tot de hals toe.* *Sela*

De HEERE doorwandelt in verontwaardiging de aarde en oordeelt de volken *(vers 12; Js 63:1-6)*. Hij vertrapt of dorst als met een dorsslede de heidenvolken, wat wil zeggen dat Hij hen slaat. Het houdt een uiterst pijnlijke en diep vernederende nederlaag van de heidenvolken in die Zijn volk steeds zoveel pijn hebben gedaan en zo diep hebben vernederd.

Dit is het resultaat van het uittrekken van de HEERE. Maar Hij is niet alleen uitgetrokken om Zijn vijanden te oordelen. In *vers 13* horen we de reden van Zijn bemoeienis met de aarde. Opdat niemand in het onzekere blijft over het waarom van deze openbaring van de majesteit van God, zegt Habakuk dat God is uitgetrokken tot bevrijding en redding van Zijn volk, dat Zijn 'gezalfde' is *(vgl. Ps 105:15)*.

Raak Mijn gezalfden niet aan,
doe Mijn profeten geen kwaad.
(Ps 105:15)

Dat 'Gezalfde' hier met een hoofdletter wordt geschreven, lijkt niet terecht. Het is moeilijk om dit op de Heer Jezus, de Messias, toe te passen. Hij is het juist Die tussenbeide komt. Hij hoeft niet gered te worden, Hij brengt die redding Zelf. Als het van toepassing is op de Heer Jezus, kan dat alleen als we Hem zien in verbinding met Zijn volk. Hij en Zijn volk zijn op de meest intieme wijze verenigd, zoals we bijvoorbeeld lezen: *"In al hun benauwdheid was Hij benauwd" (Js 63:9)*.

"Het huis van de goddeloze" ziet op het huis van de farao in het verleden en op dat van de koning van Babel *(Hk 2:9)* die binnenkort komt. De goddeloze is de vijand die komt, voorgesteld in zijn hele regeringsmacht. In de eindtijd ziet dit op de antichrist. Het *"dak van het huis"* is mogelijk de koning zelf. Hij staat aan de top. In geloof ziet Habakuk dat de HEERE het huis van de goddeloze verbrijzelt, van boven tot beneden, tot op *"het fundament"*, dat is tot de grond toe *(vgl. Am 2:9b)*. Er blijft alleen stof van over.

Ik heb zijn vrucht vanboven weggevaagd
en zijn wortels vanonder. (Am 2:9b)

De vijand verdelgd – Gods volk verlost | *verzen 14-15*

> 14 *U doorboorde met zijn [eigen] pijlen het hoofd van zijn strijders.*
> *Zij stormden aan om mij te verspreiden,*
> *zij die zich verheugden*
> *alsof zij de ellendige in een verborgen plaats wilden verslinden.*

> 15 *U betrad met Uw paarden de zee,*
> *de schuimkoppen van grote wateren.*

Habakuk identificeert zich met Gods volk en beschrijft de behandeling die de binnendringers van het land van God zullen ontvangen. Hij beschrijft dat de HEERE ervoor zorgt dat de vijanden door eigen toedoen de nederlaag zullen lijden *(Ri 7:22; 1Sm 14:20; 2Kr 20:23-24)*. Voor Habakuk is dat een grote bemoediging, want hij heeft ervaren hoe de vijanden op hem aanstormden. Hij weet hoe zij zich erin verheugden om hem het leven in het land onmogelijk te maken. Zij verheugden zich in hun wreedheden zoals de gelovige zich verheugt in God.

Zij wilden hem *"verslinden"*, wat ziet op de gewelddadige inbezitneming van zijn leven en alles wat hij heeft. Hier vertegenwoordigt hij als *"de ellendige"* het gelovig overblijfsel van Israël dat zich in de eindtijd in grote nood zal bevinden vanwege de aanstormende vijand.

God voerde de vijandige legers aan en leidde hen naar hun ondergang *(vers 15)*. We zien dat bij de farao, die eerst zelf zijn hart verhardde, waarna zijn hart door God werd verhard. In zijn verharding zette hij de achtervolging van Gods volk in en kwam om in de Schelfzee. Voordat de farao daar kwam met zijn paarden, betraden Gods paarden de grote, woedende wateren en maakte de weg voor Zijn volk vrij *(vers 8)*. Wat een verhindering voor bevrijding leek, werd in Gods hand het middel tot verdelging van de vijand. Zo zal Hij in de toekomst de volken verdelgen, die talrijk en in grote overmoed op Zijn volk aanstormen.

Habakuk siddert en wacht rustig | *vers 16*

> 16 *Ik hoorde het en mijn buik sidderde.*
> *Bij het geluid trilden mijn lippen.*
> *Verrotting tastte mijn beenderen aan.*
> *Ik sidderde op de plaats waar ik stond.*
> *Zeker, ik zal rustig wachten op de dag van de benauwdheid,*
> *als die aanbreekt voor het volk dat ons zal aanvallen.*

De profeet ziet wat over zijn volk zal komen bij de komst van de Chaldeeën. Wat hij *"hoorde"*, slaat terug op *vers 2*. Dat vervulde hem met vrees die doordrong in zijn buik en beenderen, de zachte en de harde delen van het

lichaam. Eenzelfde ervaring had Daniël *(Dn 8:27; 10:8)*. Habakuk sidderde niet uit angst, maar vanwege de indrukwekkendheid van wat hij hoorde; hij was ervan ondersteboven.

Zo geeft U hem rust voor dagen van onheil,
totdat de kuil voor de goddeloze gegraven wordt.
(Ps 94:13)

Tegelijk is er een diepe rust met het oog *"op de dag van de benauwdheid" (vgl. Ps 94:13)*. De dag van de benauwdheid is de grote verdrukking *(Mt 24:21; Op 7:14; Jr 30:7; Dn 12:1)*. Het is hier de dag van de benauwdheid voor Babel, *"het volk dat ons zal aanvallen"*. Habakuk weet dat hij door die dag heen zal komen omdat de HEERE de vijand zal verslaan. Een voorvervulling daarvan zien we in het oordeel over Belsazar *(Dn 5:30)*.

Het is hard voor Habakuk om te zien dat de onvermijdelijke klap die God Zijn volk moet geven, gebeurt door een zo goddeloze vijand. Het effect op hem is het wegvloeien van alle kracht. In zichzelf ziet hij alleen ellende en afbraak. Maar zijn gemeenschap met God en het nadenken over Zijn wegen en ook over Zijn beloften geven hem naast de vrees ook vertrouwen. Dat is het resultaat van de geestelijke oefening waar Habakuk doorheen is gegaan.

Dat zal ook het resultaat van onze geestelijke oefeningen zijn als er dingen gebeuren die we niet kunnen begrijpen, maar waarvan we leren zien dat God erboven staat en er Zijn doel mee heeft, een doel tot nut voor ons als de Zijnen. Naar de mate dat alles in en van ons eraan gaat en alle vertrouwen in onszelf is verdwenen, naar die mate zal ons vertrouwen in God toenemen. Als we innerlijk beven vanwege het zijn in Gods tegenwoordigheid en het zien van Zijn wegen, zal er met het oog op de uiterlijke gebeurtenissen, de wegen van de mensen, niets zijn wat ons doet beven.

Ondanks alles vreugde in de HEERE | *verzen 17-18*

> 17 *Al zal de vijgenboom niet in bloei staan*
> *en er geen vrucht aan de wijnstok zijn,*
> *al zal de opbrengst van de olijfboom tegenvallen*
> *en zullen de velden geen voedsel voortbrengen,*
> *al zal het kleinvee uit de kooi verdwenen zijn*
> *en er geen rund in de stallen over zijn –*

> 18 *ik zal dan toch in de HEERE van vreugde opspringen,*
> *mij verheugen in de God van mijn heil.*

Dan gaat de blik van Habakuk omhoog, naar boven. Hij zoekt geen rust meer in de omstandigheden, maar vindt zijn bron van rust in God Zelf. In het lied spreekt hij over de zegeningen van het land die niet meer genoten worden vanwege de tijd van de benauwdheid *(vers 17)*. Voor ons kan het zijn verlies van baan of gezondheid of een geliefde, zoals Job dat meemaakte.

We kunnen deze verzen enthousiast als lied zingen, maar onze omstandigheden zijn meestal niet zoals we in dit lied zingen. We hebben overvloed van alles en aan niets gebrek. Zouden we het echt kunnen zingen als we een tegenslag meemaken, een verlies lijden? Of we dit echt kunnen zingen, zal blijken als we op de proef worden gesteld.

Met de woorden *"ik zal dan toch" (vers 18)* komt er een wending. Er is niet alleen *rust* in God, terwijl de Chaldeeër alles in het land verwoest, maar er is ook *vreugde* in Hem. Dit is een van de krachtigste openbaringen van de werking van het geloof die we in de Bijbel hebben. We kunnen dit vergelijken met de blijdschap van de apostel Paulus waarover hij diverse keren in de *brief aan de Filippenzen* schrijft en dat terwijl hij in gevangenschap is *(Fp 1:4,25; 2:2,29; 3:1)*.

De HEERE Heere is mijn kracht | *vers 19*

> 19 *De HEERE Heere is mijn kracht,*
> *Hij maakt mijn voeten als die van de hinden,*
> *en Hij doet mij treden op mijn hoogten.*
> *Voor de koorleider, bij mijn snarenspel.*

Als de bron van ons geloof God Zelf is, geeft dat nieuwe kracht, het geeft vleugels *(Js 40:29-31)*. Die kracht hebben we niet in onszelf. De Heer is onze kracht om te overwinnen in de verdrukking en in vrijheid onze weg te gaan *(vgl. Ps 18:33-34; 2Sm 22:34)*. Geestelijke kracht vinden we alleen bij de Heer en wordt door ons opgedaan in onze gemeenschap met Hem.

> *Het is God Die mij met kracht omgordt;*
> *Hij heeft mijn weg volkomen gemaakt.*
> *Hij maakt mijn voeten als die van hinden*
> *en doet mij op mijn hoogten staan.*
> *(Ps 18:33-34)*

"Voeten als die van de hinden" horen bij een dappere krijgsman *(2Sm 1:23; 1Kr 12:8)* om de vijand snel te kunnen aanvallen en snel te kunnen vervolgen als hij op de vlucht slaat. Hinden zijn vrouwelijke herten, lichtvoetige dieren. Onze wandel wordt licht als we onze kracht in de Heer hebben gevonden.

Habakuk vindt het antwoord op al zijn geloofsvragen in God Zelf. Op Hem zal hij blijven vertrouwen. Ook al vallen alle zegeningen weg, Hij blijft. *"Treden op mijn hoogten"* kunnen we voor ons toepassen op bezig zijn met de *brief aan de Efeziërs*, waarin ons duidelijk wordt gemaakt wat het betekent dat we gezet zijn in Christus in de hemelse gewesten. De *"hoogten"* zijn de bergen, hier als plaatsen van zegen *(Dt 33:29)*. Op die hoogten bevindt de gelovige zich. Het zijn *"mijn hoogten"*, het is de verblijfplaats die iedere gelovige persoonlijk mag kennen en genieten.

De laatste zin veronderstelt dat er meerderen zijn met wie Habakuk het lied van dit hoofdstuk zingt. We kunnen dat opmaken uit de woorden *"voor de koorleider"*, die ook als een opschrift boven meer dan vijftig psalmen staan. Een koorleider veronderstelt een koor. In dat koor heeft ieder een eigen, persoonlijke bijdrage, wat we kunnen opmaken uit de woorden *"mijn snarenspel."* Ieder mag in dit koor met zijn eigen stem meezingen. Daarbij is het wel van belang dat ieder koorlid op de koorleider let. Dan zal het een harmonieus koor zijn, dat geen wanklank laat horen.

Habakuk is een koorlid. Hij is ook een vertegenwoordiger van het gelovig overblijfsel. In de donkerste dagen van Israëls geschiedenis, aan de vooravond van de ballingschap, is hij in staat zich te uiten op een wijze die overeenkomt met de heerlijkste dagen van zegen. Dit is een grote triomf van het geloof. De dienst die in zijn tijd in Jeruzalem in de tempel wordt beoefend, is slechts een vormendienst, een belediging voor God. Voor het geloof van Habakuk is er een andere tempel, een geestelijke tempel, waar wonderbare dingen worden gehoord en gezien en waarvoor de HEERE kan worden geprezen.

Zo zien we dat dit boek, dat begint met iemand die klaagt, eindigt met iemand die samen met anderen en tegelijk heel persoonlijk op de hoogten zich verheugt in God en Hem eert.

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu ‘Artikelen’ en het submenu ‘Auteurs -> Ger de Koning’ de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie ‘Toegelicht en toegepast’, een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De ‘Zie-serie’, een commentaarreeks van de vier Evangeliën en *Handelingen*.
3. De ‘Rotsvast-serie’, een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is de publicatie ook in boekvorm verkrijgbaar. Het boek kan worden besteld door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder ‘Informatie’ op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.